

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อป้องกันการติ่มแอลกอฮอล์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยมีการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพก่อนทดลอง หลังทดลอง 1 สัปดาห์และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนหนองตมหนองสูงเหลือมเป็นโรงเรียนทดลองและโรงเรียนบ้านกุดกว้างประชาสรรค์เป็นโรงเรียนเปรียบเทียบ จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 31 คน รวม 62 คน ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ 4 วัน ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2549 และนำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 9.0 for Windows และข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะชีวิต การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมในการป้องกันการติ่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังทดลอง

4.1.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะชีวิต การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมในการป้องกันการติ่มแอลกอฮอล์ภายในกลุ่มระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล

4.1.4 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมในการป้องกันการติ่มแอลกอฮอล์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล

4.2 การอภิปรายผล

4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ($n = 31$)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุ				
12 ปี	1	3.2	3	9.7
13 ปี	16	51.6	13	41.9
14 ปี	14	45.2	15	48.4

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. เพศ				
ชาย	19	61.3	12	38.7
หญิง	12	38.7	19	61.3
3. ชั้นเรียน				
ม.1	16	51.6	16	51.6
ม. 2	15	48.4	15	48.4
4. เกรดเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา				
ไม่ทราบ	19	61.3	23	74.2
ต่ำกว่า 2.00	0	0	0	0
2.00-3.00	7	22.5	2	6.5
มากกว่า 3.00	4	16.1	6	19.3
5. จำนวนพี่น้อง				
1 คน	9	29.0	1	3.2
2 คน	19	61.3	22	71.0
3 คน	3	9.7	7	22.6
4 คน	0	0	1	3.2
6. เป็นบุตรลำดับที่				
คนที่ 1	18	58.7	18	58.1
คนที่ 2	13	41.9	10	32.3
คนที่ 3	0	0	3	9.7
7. ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ				
บิดามารดา	23	74.2	18	58.1
บิดา	2	6.5	2	6.5
มารดา	3	9.7	3	9.7
ญาติ	1	3.2	0	0
ปู่ ย่า ตา ยาย	1	3.2	7	22.6
เพื่อน	1	3.2	1	3.2
8. สถานภาพทางครอบครัว				
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	23	74.2	22	71.0
บิดามารดาแยกกันอยู่	5	16.1	5	16.1
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	1	3.2	3	9.7
อยู่กับญาติ	2	6.5	1	3.2

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. การศึกษาสูงสุดของบิดา				
ป. 4	12	38.7	13	41.9
ป. 6 หรือ ป.7	10	32.3	11	35.5
ม.ศ. 3 หรือ ม. 3	4	12.9	3	9.7
ม.ศ. 5 หรือ ม. 6 หรือ เทียบเท่า	5	16.1	4	12.9
10. การศึกษาสูงสุดของมารดา				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	0	1	3.2
ป. 4	19	61.3	8	25.8
ป. 6 หรือ ป.7	7	22.6	15	48.4
ม.ศ. 3 หรือ ม. 3	5	16.1	4	12.9
ม.ศ. 5 หรือ ม. 6 หรือ เทียบเท่า	0	0	3	9.7
11. อาชีพหลักของบิดา				
ทำนา	27	87.1	3	9.7
รับจ้าง	4	12.9	24	77.4
ค้าขาย	0	0	0	0
รับราชการ	0	0	1	3.2
ว่างงาน	0	0	3	9.7
12. อาชีพหลักของมารดา				
ทำนา	22	71.0	4	12.9
ทำไร่	1	3.2	0	0
รับจ้าง	4	12.9	21	67.7
ค้าขาย	2	6.5	4	12.9
ว่างงาน	2	6.5	2	6.5
13. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน				
ไม่เกิน 5,000 บาท	25	80.6	13	41.9
5,000– 10,000 บาท	3	9.7	16	51.6
10,001 – 20,000 บาท	2	6.5	2	6.5
มากกว่า 20,000 บาท	1	3.2	0	0
14. ค่าใช้จ่ายที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน				
ไม่เกิน 200 บาท	17	54.8	0	0
201 – 300 บาท	5	14.7	4	12.9
301 – 400 บาท	4	11.7	7	22.6
401 – 500 บาท	3	9.7	7	22.6
501 – 600 บาท	0	0	11	35.5
601 – 800 บาท	2	6.5	2	6.5

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15. ได้รับค่าใช้จ่ายจาก				
พ่อแม่	29	93.5	26	83.9
ปู่ย่าตายาย	9	29.0	8	25.8
รับจ้างทำงาน	3	9.7	4	13.0
16. ค่าใช้จ่ายต่อวันเพียงพอหรือไม่				
พอไม่เหลือเก็บ	24	77.4	17	54.8
พอเหลือเก็บ	7	22.6	13	41.9
ไม่พอ	0	0	1	3.2
17. สิ่งที่ทำในเวลาว่าง				
อ่านหนังสือเรียน/ทำการบ้าน	21	67.7	16	51.6
อ่านหนังสืออ่านเล่น	9	29.0	8	25.8
ช่วยงานบิดามารดา	22	71.0	28	90.3
ออกกำลังกาย/เล่นกีฬา	18	58.1	15	48.3
เที่ยวเตร่	2	6.5	0	0
คุยกับเพื่อน	10	32.3	11	35.5
ดูทีวี/ฟังเพลง	15	48.4	17	54.8
นอนเล่น	3	9.7	0	0
18. สิ่งที่ทำเมื่อไม่สบายใจ/เครียด				
อยู่คนเดียวเงียบ ๆ	10	32.3	16	51.6
ปรึกษาคนที่ไวใจ	10	32.3	14	45.2
ฟังเพลง	20	64.5	20	64.5
เล่นกีฬา	19	61.3	9	29.0
นอนหลับ	11	35.5	12	38.7
สูบบุหรี่	1	3.2	0	0
ดื่มแอลกอฮอล์	1	3.2	0	0
โทรศัพท์คุยกับเพื่อน	5	16.1	6	19.4
19. ผู้ที่ไปปรึกษาบ่อยเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ				
พ่อ/แม่	20	64.5	18	58.1
พี่/น้อง	6	19.4	10	32.3
ญาติ	4	12.9	10	32.3
ครูที่โรงเรียน	1	3.2	11	35.5
เพื่อนสนิท	0	0	7	22.6

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20. การรับรู้เกี่ยวกับแอลกอฮอล์				
ไม่เคย	3	9.7	5	16.1
เคย จาก	28	90.3	26	83.9
โทรทัศน์	22	71.0	22	71.0
วิทยุ	12	38.7	11	64.5
หนังสือพิมพ์	13	41.9	17	54.8
นิตยสาร	4	12.9	9	29.0
อินเทอร์เน็ต	5	16.1	6	19.4
ครู	17	54.8	18	58.1
เพื่อน	3	9.7	2	6.5
21. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแอลกอฮอล์				
ทำให้สนุกสนาน กล้าแสดงออก	10	32.3	6	19.4
ทำให้ลืมเรื่องราวที่ไม่สบายใจได้	6	19.4	6	19.4
ทำให้หลับสนิท	4	12.9	1	3.2
บาป ผิดศีลธรรม	18	58.1	25	80.6
ทำให้มีเพื่อน มีสังคม	3	9.7	1	3.2
เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุ	27	87.1	28	90.3
เท่ เก๋ ดูเป็นผู้ใหญ่	4	12.9	1	3.2
เอาไว้สังสรรค์	8	25.8	7	22.6
เพื่อเฉลิมฉลอง	1	3.2	2	6.5
22. การดื่มแอลกอฮอล์				
ไม่ดื่ม	15	48.4	28	90.3
เคยดื่มและปัจจุบันเลิกดื่มแล้ว	12	38.7	3	9.7
ยังดื่มอยู่	4	12.9	0	0
23. ความถี่ในการดื่ม	(n = 16)		(n = 3)	
ทุกวัน	1	6.3	0	0
2-3 ต่อสัปดาห์	3	18.8	0	0
เดือนละ 1-2 ครั้ง	3	18.8	0	0
ปีละ 1-2 ครั้ง	9	56.3	3	100.0
24. ปริมาณการดื่มต่อครั้ง	(n = 16)		(n = 3)	
ไม่เกิน 250 ซี.ซี.	10	62.5	3	100.0
251-500 ซี.ซี.	5	31.3	0	0
501-1000 ซี.ซี.	1	6.3	0	0

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
25. ชนิดของแอลกอฮอล์ที่ดื่ม	(n = 16)		(n = 3)	
เบียร์	13	81.3	2	66.7
ไวน์	4	25.0	1	33.3
เหล้าขาว	9	56.3	1	33.3
เหล้าสี	5	16.1	1	33.3
เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	2	6.5	0	0
26. โอกาส/สาเหตุในการดื่มบอยที่สุด เรียงตามลำดับ	(n = 23)		(n = 27)	
วันเกิด	8	34.8	10	37.0
ปีใหม่	2	8.7	3	11.1
สงกรานต์	4	17.4	8	29.6
บุญพระเวด	2	8.7	3	11.1
บุญบั้งไฟ	2	8.7	1	3.7
บุญแจกข้าว	4	12.9	1	3.7
ไม่สบายใจ	1	4.3	1	3.7
27. บุคคลใกล้ชิดที่ดื่มแอลกอฮอล์				
บิดา	18	58.1	18	58.1
มารดา	2	6.5	6	19.4
พี่/น้อง	23	74.2	7	22.6
ญาติ	16	51.6	19	61.3
เพื่อนสนิท	15	48.4	6	19.4
ครู	27	87.1	0	0
เพื่อนบ้าน	1	3.2	0	0

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปที่เก็บรวบรวมก่อนการทดลองโปรแกรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีอายุระหว่าง 12-13 ปี โดยกลุ่มทดลองเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 61.3 และร้อยละ 38.7 ตามลำดับ) ในขณะที่กลุ่มเปรียบเทียบมีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 61.3 และร้อยละ 38.7 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่ของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบตอบว่า ไม่ทราบเกรดเฉลี่ยในการศึกษาที่ผ่านมา และส่วนที่ทราบพบว่า ส่วนใหญ่ได้เกรดเฉลี่ย มากกว่า 3.00 ส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มมีพี่น้องร่วมบิดามารดา 2 คน ส่วนใหญ่เป็นลูกคนแรกและคนที่สอง (ร้อยละ 58.1 และ ร้อยละ 41.9 ในกลุ่มทดลอง, ร้อยละ 58.1 และร้อยละ 32.3) ส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มอาศัยอยู่กับบิดามารดา และบิดามารดาของนักเรียนทั้งสองกลุ่มอยู่ด้วยกัน ส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มจบการศึกษาระดับ ป. 4 (ร้อยละ 38.7 และ ร้อยละ 41.9) มากกว่าการจบการศึกษาระดับ ป. 6 ร้อยละ 32.3 และ ร้อยละ 35.5) เพียงเล็กน้อย ส่วนการศึกษาของมารดาส่วนใหญ่ของกลุ่มทดลองจบการศึกษาระดับ ป. 4

(ร้อยละ 61.3) มากกว่าการจบการศึกษาระดับ ป. 6 (ร้อยละ 22.6) แต่ของกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า การศึกษาของมารดาส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ ป. 6 (ร้อยละ 48.4) มากกว่าจบการศึกษาระดับ ป. 4 (ร้อยละ 25.8) อาชีพหลักส่วนใหญ่ของบิดาของกลุ่มทดลอง คือ ทำนา (ร้อยละ 87.1) แต่กลุ่มเปรียบเทียบ คือ รับจ้าง (ร้อยละ 77.4) และอาชีพหลักส่วนใหญ่ของมารดาที่เป็นทำนองเดียวกัน คือ อาชีพหลักส่วนใหญ่ของมารดาของกลุ่มทดลอง คือ ทำนา (ร้อยละ 71.0) แต่กลุ่มเปรียบเทียบ คือ รับจ้าง (ร้อยละ 67.7) ส่วนรายได้ของครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 80.0) แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีรายได้ อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท (ร้อยละ 51.6) จำนวนใกล้เคียงกับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 41.9) ส่วนค่าใช้จ่ายที่กลุ่มตัวอย่างได้รับต่อเดือนส่วนใหญ่ กลุ่มทดลองได้รับต่ำกว่า 200 บาท (ร้อยละ 54.8) รองลงมาได้รับระหว่าง 201–300 บาท (ร้อยละ 14.7) และได้รับระหว่าง 301–400 บาท (ร้อยละ 11.7) แต่กลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ได้รับระหว่าง 501 – 600 บาท (ร้อยละ 35.5) รองลงมา ได้รับระหว่าง 301–400 บาทและ 401–500 บาท (ร้อยละ 22.6 เท่ากัน) โดยได้รับค่าใช้จ่ายจากพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (ร้อยละ 83.9 และร้อยละ 93.5) ค่าใช้จ่ายที่ได้รับส่วนใหญ่กลุ่มทดลองบอกว่า พ่อใช้แต่ไม่เหลือเก็บ (ร้อยละ 77.4) และพ่อใช้เหลือเก็บ (ร้อยละ 22.6) ส่วนในกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่บอกว่า พ่อใช้แต่ไม่เหลือเก็บหรือพ่อใช้เหลือเก็บจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 54.8 และร้อยละ 41.9)

ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความเครียด พบว่า สิ่งที่ทำส่วนใหญ่ในช่วงเวลาว่างของกลุ่มทดลอง คือ ช่วยงานบิดามารดา (ร้อยละ 71.0) รองลงมาคืออ่านหนังสือ/ทำการบ้าน (ร้อยละ 67.7) และออกกำลังกาย/เล่นกีฬา (ร้อยละ 58.1) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบจะช่วยงานบิดามารดา (ร้อยละ 90.3) รองลงมาคือ ดูทีวี/ฟังเพลง (ร้อยละ 54.8) และอ่านหนังสือ/ทำการบ้าน (ร้อยละ 51.6) และเมื่อไม่สบายใจ/เครียด กลุ่มทดลองส่วนใหญ่ใช้วิธีการฟังเพลง (ร้อยละ 64.5) รองลงมา คือ เล่นกีฬา (ร้อยละ 61.3) และนอนหลับ (ร้อยละ 35.5) ตามลำดับ เช่นเดียวกับกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ก็ใช้วิธีการฟังเพลง (ร้อยละ 64.5) รองลงมา คือ อยู่คนเดียวเงียบ ๆ (ร้อยละ 51.6) และปรึกษาคนที่ไวใจ (ร้อยละ 45.2) ตามลำดับ เมื่อมีเรื่องราวไม่สบายใจ ผู้ที่ปรึกษาบ่อยที่สุดของกลุ่มทดลองคือ พ่อแม่ (ร้อยละ 58.1) รองลงมาคือ พี่น้อง (ร้อยละ 19.4) และญาติ (ร้อยละ 12.3) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ปรึกษาพ่อแม่ (ร้อยละ 64.5) รองลงมาคือ ครู (ร้อยละ 35.5) และพี่น้องหรือญาติ (ร้อยละ 32.3)

การรับรู้เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ พบว่า ส่วนใหญ่เคยรับรู้เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ (ร้อยละ 90.3 และร้อยละ 83.9) ในกลุ่มทดลองรับรู้จากโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.0) รองลงมา จากครูและหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 54.8 และ 41.9 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่รับรู้จากโทรทัศน์เช่นกัน (ร้อยละ 71.0) รองลงมาจากวิทยุ และครูตามลำดับ (ร้อยละ 64.5 และ 58.1)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มทดลองพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 87.1 รองลงมาคือ บาป ผิดศีลธรรม ร้อยละ 58.1 ทำให้สนุกสนานกล้าแสดงออก ร้อยละ 32.3 ส่วนในกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า ส่วนใหญ่เห็นเช่นเดียวกับกลุ่มทดลองคือ เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุ (ร้อยละ 87.1) แต่เห็นว่าบาป ผิดศีลธรรมถึงร้อยละ 80.6 และเห็นว่า เอาไวสังสรรค์เพียงร้อยละ 22.6

เกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ส่วนใหญ่ในกลุ่มทดลองไม่ดื่ม (ร้อยละ 48.4) มากกว่ากลุ่มเคยดื่มและปัจจุบันเลิกดื่มแล้ว (ร้อยละ 38.7) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดไม่ดื่มถึงร้อยละ 90.3 เคยดื่มและปัจจุบันเลิกดื่มแล้วเพียง 3 คน (ร้อยละ 9.7) แต่ทั้งสองกลุ่มจะดื่มปีละ 1–2 ครั้งเท่านั้น และดื่มครั้งละ ไม่เกิน 250 ซี.ซี (ร้อยละ 62.5) ส่วนใหญ่เป็นเบียร์ (ร้อยละ 81.3) แต่ในกลุ่มทดลองจะดื่มเหล้าขาว เหล้าสี (ร้อยละ 56.3) และไวน์ (ร้อยละ 25.0)

โอกาสและหรือสาเหตุในการดื่ม ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มจะเห็นว่า โอกาสในการดื่มแอลกอฮอล์ บ่อยที่สุด คือ วันเกิด รองลงมา คือ เทศกาลสงกรานต์ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 34.8 และ 37.0)

บุคคลใกล้ชิดที่ดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่รับรู้ ว่า ครู (ร้อยละ 87.1) รองลงมาคือ พี่ น้อง และบิดา (ร้อยละ 74.2 และ 58.1ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มเปรียบเทียบ คือ ญาติ (ร้อยละ 61.2) รองลงมา คือ บิดา และพี่ น้อง (ร้อยละ 58.1 และ 22.6) ตามลำดับ

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะชีวิต การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังทดลอง

4.1.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะชีวิตด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

ระดับ คะแนน	กลุ่มทดลอง						กลุ่มเปรียบเทียบ					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	0	0	5	16.1	3	8.6	3	9.7	0	0	0	0
ปานกลาง	1	3.2	10	32.3	12	34.3	5	16.1	7	22.6	7	22.6
ต่ำ	30	96.8	16	51.6	16	58.1	23	74.2	24	77.4	24	77.4
$\bar{X} \pm SD$	11.39 $\pm$ 7.55		17.77 $\pm$ 5.52		17.12 $\pm$ 4.75		13.61 $\pm$ 6.11		13.00 $\pm$ 5.03		13.03 $\pm$ 4.29	
รวม	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100

จากตารางที่ 2 ระดับคะแนนทักษะชีวิตด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มเปรียบเทียบมีระดับคะแนนทักษะดีกว่ากลุ่มทดลอง (คะแนนเฉลี่ย 13.61 คะแนนต่อ 11.39 คะแนน) โดยอยู่ในระดับสูงและปานกลางร้อยละ 9.7 และ 16.1 และอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 74.2 ส่วนกลุ่มทดลองมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำถึงร้อยละ 96.8 และอยู่ในระดับปานกลางเพียงร้อยละ 3.2 ภายหลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนดีขึ้น โดยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 16.1 ระดับปานกลางร้อยละ 32.3 และระดับต่ำลดลงเหลือร้อยละ 51.6 (โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น จาก 11.39 คะแนนเป็น 17.77) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ มีระดับคะแนนลดลงเล็กน้อย จากคะแนนอยู่ในระดับสูงมาเป็นระดับปานกลางและระดับต่ำ ร้อยละ 22.6 และ 77.4 ตามลำดับ และในระยะติดตามผล กลุ่มเปรียบเทียบไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยกลุ่มระดับคะแนนสูงลดเหลือร้อยละ 8.6 มาอยู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นร้อยละ 34.3

4.1.2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะชีวิตด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนทักษะชีวิตด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

ระดับ คะแนน	กลุ่มทดลอง						กลุ่มเปรียบเทียบ					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	16	51.6	16	51.6	15	48.4	18	58.1	17	54.8	16	51.6
ปานกลาง	15	48.4	15	48.4	16	51.6	17	41.9	14	45.2	15	48.4
ต่ำ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
$\bar{X} \pm SD$	75.45 $\pm$ 7.21		77.55 $\pm$ 7.18		78.29 $\pm$ 6.69		81.61 $\pm$ 6.23		77.87 $\pm$ 7.50		79.23 $\pm$ 7.01	
รวม	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100

จากตารางที่ 3 ระดับคะแนนทักษะชีวิต ด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีระดับคะแนนอยู่ในระดับสูงและปานกลาง แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีระดับคะแนนดีกว่ากลุ่มทดลองเล็กน้อย โดยอยู่ในระดับสูงร้อยละ 68.1 และระดับปานกลาง 45.2 ส่วนกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนสูงร้อยละ 61.6 และระดับปานกลางร้อยละ 48.4 ภายหลังจากการทดลองและระยะติดตาม กลุ่มทดลองไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่กลุ่มเปรียบเทียบคะแนนลดลงเล็กน้อย

4.1.2.3 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

ระดับ คะแนน	กลุ่มทดลอง						กลุ่มเปรียบเทียบ					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	8	25.8	6	19.4	11	35.5	6	19.4	4	12.9	0	0
ปานกลาง	22	71.0	25	80.6	20	64.5	25	80.6	27	87.1	22	71.0
ต่ำ	1	3.2	0	0	0	0	0	0	0	0	9	29.0
$\bar{X} \pm SD$	45.00 $\pm$ 4.94		45.61 $\pm$ 4.40		47.29 $\pm$ 3.59		44.74 $\pm$ 4.78		44.35 $\pm$ 4.49		44.23 $\pm$ 5.18	
รวม	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100

จากตารางที่ 4 ระดับคะแนนทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ก่อนการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเล็กน้อย โดยกลุ่มที่มีระดับคะแนนสูงร้อยละ 26.8 ระดับปานกลาง 71.0 ระดับต่ำ ร้อยละ 3.2 แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีระดับคะแนนสูงและปานกลางคือร้อยละ 19.4 และ 80.6 ตามลำดับ ภายหลังจากการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนในระดับปานกลางเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80.6 ในระดับสูงลดลงเป็นร้อยละ 19.4 แต่ไม่มีระดับต่ำ เช่นเดียวกับกลุ่มเปรียบเทียบที่ระดับคะแนนปานกลางเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 87.1 แต่ระดับสูงกลับลดลงเป็นร้อยละ 12.9

ในระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนสูงขึ้นเป็นร้อยละ 36.6 แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีระดับคะแนนลดลงมากโดยไม่มีคะแนนระดับสูงแต่คะแนนระดับต่ำมีถึงร้อยละ 29.0

4.1.2.4 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนด้านการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

ระดับ คะแนน	กลุ่มทดลอง						กลุ่มเปรียบเทียบ					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	3	9.7	1	22.6	0	0	4	12.6	4	12.9	1	3.2
ปานกลาง	17	54.8	23	74.2	27	87.1	20	64.5	16	51.6	9	29.0
ต่ำ	11	35.5	7	22.6	4	12.9	7	22.6	11	35.5	21	67.7
$\bar{X} \pm SD$	36.16 $\pm$ 4.34		38.09 $\pm$ 3.34		39.39 $\pm$ 3.90		36.81 $\pm$ 5.02		36.35 $\pm$ 4.94		37.39 $\pm$ 5.45	
รวม	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100

จากตารางที่ 5 ระดับคะแนนทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ โดยกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนต่ำถึงร้อยละ 35.5 แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีเพียงร้อยละ 22.6 แต่ระดับปานกลางและระดับสูงมีจำนวนใกล้เคียงกัน ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงขึ้นในระดับปานกลาง ร้อยละ 74.2 และคะแนนระดับต่ำลดลงเป็นร้อยละ 22.6 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบคะแนนลดลงมาก โดยระดับคะแนนต่ำมีจำนวนเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 35.5 โดยเฉพาะในระยะติดตามผลเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 67.7 แต่กลุ่มทดลองลดลงเหลือเพียงร้อยละ 12.9 ซึ่งร้อยละ 87.1 คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง

4.1.2.5 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

ระดับ คะแนน	กลุ่มทดลอง						กลุ่มเปรียบเทียบ					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	24	77.4	30	96.8	27	87.1	21	67.7	27	87.1	8	25.8
ปานกลาง	7	22.6	1	3.2	4	12.9	10	32.3	4	12.9	20	64.5
ต่ำ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	9.7
$\bar{X} \pm SD$	52.94 $\pm$ 5.56		56.29 $\pm$ 4.17		55.06 $\pm$ 5.06		51.77 $\pm$ 5.73		54.19 $\pm$ 4.21		53.16 $\pm$ 6.09	
รวม	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100

จากตารางที่ 6 ระดับคะแนนทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ โดยกลุ่มทดลองมีกลุ่มที่ได้คะแนนอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 77.4 ระดับปานกลาง ร้อยละ 22.6 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบมีกลุ่มที่มีคะแนนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 67.7 ระดับปานกลาง ร้อยละ 32.3 ภายหลังการทดลองและระยะติดตาม กลุ่มทดลองมีกลุ่มที่มีคะแนนอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 96.8 และ 87.1 ตามลำดับ แต่กลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มที่มีระดับคะแนนสูงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 87.1 แต่ลดลงในระยะติดตามเหลือเพียงร้อยละ 25.8 และมีระดับคะแนนต่ำร้อยละ 9.7

4.1.2.6 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนพฤติกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ในด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

ระดับ คะแนน	กลุ่มทดลอง						กลุ่มเปรียบเทียบ					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	6	19.4	0	0	2	6.5	7	22.6	3	9.7	4	12.9
ปานกลาง	13	41.9	21	67.7	24	77.4	18	58.1	20	64.5	6	19.4
ต่ำ	12	38.7	10	32.3	5	16.1	6	19.4	8	25.8	21	67.7
$\bar{X} \pm SD$	34.97 $\pm$ 4.65		37.19 $\pm$ 4.26		37.68 $\pm$ 3.76		37.23 $\pm$ 5.89		37.87 $\pm$ 5.25		37.48 $\pm$ 6.30	
รวม	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100

จากตารางที่ 7 ระดับคะแนนพฤติกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่าก่อนการทดลองกลุ่มทดลองที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงถึงร้อยละ 19.4 ระดับปานกลางและระดับต่ำจำนวนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 41.9 และ 38.7 ตามลำดับ แต่กลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ได้รับในระดับปานกลางร้อยละ 58.1 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 22.6 และระดับต่ำร้อยละ 19.4 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองกลับได้รับการสนับสนุนลดลง โดยอยู่ในระดับปานกลางเป็นร้อยละ 67.7 กลุ่มคะแนนสูงไม่มี และในระยะติดตามเช่นเดียวกัน กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลางเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77.4 และในระดับสูงเป็นร้อยละ 6.5 ส่วนในกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มที่ได้รับคะแนนสูงลดลงเล็กน้อย แต่ระดับปานกลางลดลงมากเหลือเพียงร้อยละ 19.4 แต่ในระดับต่ำเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 67.7

4.1.2.7 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนพฤติกรรม ในด้านการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ดื่มแอลกอฮอล์ หลังการทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

ระดับ คะแนน	กลุ่มทดลอง						กลุ่มเปรียบเทียบ					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	15	48.4	5	16.1	11	35.5	10	32.3	8	25.8	9	29.0
ปานกลาง	5	16.1	11	35.5	10	32.3	4	12.9	6	19.4	2	6.5
ต่ำ	11	35.5	15	48.4	10	32.3	17	54.8	17	54.8	20	64.5
$\bar{X} \pm SD$	30.64 $\pm$ 3.68		34.03 $\pm$ 3.99		33.48 $\pm$ 5.29		31.26 $\pm$ 3.83		31.71 $\pm$ 3.89		32.09 $\pm$ 4.28	
รวม	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100

จากตารางที่ 8 ระดับคะแนนพฤติกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ในด้านการปฏิเสธการดื่มแอลกอฮอล์เมื่อถูกชักชวน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีจำนวนคนที่คะแนนสูงมากกว่าคือ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 48.4 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 35.5 และระดับปานกลางร้อยละ 16.1 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 54.8 รองลงมาในระดับสูงร้อยละ 32.3 และระดับปานกลาง ร้อยละ 12.9 ตามลำดับ ภายหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีทักษะลดลงโดยคะแนนระดับสูงลดลงเหลือร้อยละ 16.1 ระดับปานกลางเป็นร้อยละ 35.5 และระดับต่ำเพิ่มเป็นร้อยละ 48.4 แต่ในระยะติดตามผลกลุ่มที่มีทักษะสูงเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 35.5 และในระดับต่ำลดลงเหลือร้อยละ 32.3 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ คะแนนทักษะมีแนวโน้มลดลงไปเรื่อยๆในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

4.1.2.8 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์ การมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนพฤติกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์ การมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

ระดับ คะแนน	กลุ่มทดลอง						กลุ่มเปรียบเทียบ					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ติดตามผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	11	35.5	15	48.4	7	22.6	9	29.0	9	29.0	1	3.2
ปานกลาง	19	61.3	16	51.6	21	67.7	19	61.3	21	67.7	18	58.1
ต่ำ	1	3.2	0	0	3	9.7	3	9.7	1	3.2	12	38.7
$\bar{X} \pm SD$	44.90 $\pm$ 7.12		47.35 $\pm$ 4.95		45.96 $\pm$ 9.73		44.77 $\pm$ 6.55		43.87 $\pm$ 6.53		42.09 $\pm$ 7.52	
รวม	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100	31	100

จากตารางที่ 9 ระดับคะแนนพฤติกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์ การมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเล็กน้อย โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง แต่ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมสูงมากขึ้นเป็นร้อยละ 48.4 จากร้อยละ 35.5 แต่ในระยะติดตามผลลดลงเป็น ร้อยละ 22.6 และในกลุ่มเปรียบเทียบ ภายหลังการทดลอง กลุ่มที่มีระดับคะแนนสูงไม่เปลี่ยนแปลงแต่ในระยะติดตามผลลดลงเหลือ ร้อยละ 3.2 จากร้อยละ 29.0 และกลุ่มที่มีระดับคะแนนต่ำเพิ่มมากขึ้นเป็นร้อยละ 38.7 จากร้อยละ 9.7 จากก่อนทดลองและร้อยละ 3.2 ในระยะหลังทดลอง

4.1.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของทักษะชีวิต การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อน หลังทดลอง และระยะติดตามผล

4.1.3.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และ ระยะติดตามผล

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อน หลังทดลอง และระยะติดตามผล (n=62)

ความคิดวิจารณ์ญาณ*	p-value*	Mean Rank	Z	p-value**
กลุ่มทดลอง				
ก่อนการทดลอง		14.57	4.125	<0.001
หลังการทดลอง				
ก่อนการทดลอง		16.50	-4.203	<0.001
ระยะติดตามผล	<0.001			
หลังการทดลอง		13.41	-1.008	0.313
ระยะติดตามผล				
กลุ่มเปรียบเทียบ				
ก่อนการทดลอง		13.77	-0.61	0.54
หลังการทดลอง				
ก่อนทดลอง		13.96	-0.81	0.42
ระยะติดตามผล	0.515			
หลังการทดลอง		15.65	-0.16	0.87
ระยะติดตามผล				

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

p-value* เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระหว่างก่อน หลังการทดลองและระยะติดตาม

p-value** เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายคู่

จากตารางที่ 10 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ พบว่า

กลุ่มทดลอง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อน หลังการทดลองและระยะติดตามผลพบว่า มีอย่างน้อย 1 คู่ที่แตกต่างกัน และเมื่อทดสอบระหว่างคู่พบว่า ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง และระหว่างก่อนการทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ส่วนหลังการทดลองและระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.31$)

กลุ่มเปรียบเทียบ เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ก่อน หลังการทดลองและระยะติดตามผลพบว่า ทั้ง 3 ระยะไม่มีความแตกต่างกัน ($p = 0.51$)

4.1.3.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคมภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อนและหลังทดลอง และก่อนทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคมภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อน หลังทดลองและระยะติดตามผล ($n = 62$)

	$\bar{x}$	S.D.	F	p-value*	$\bar{d}$	95%CI	p-value**
กลุ่มทดลอง							
ก่อนการทดลอง	75.45	7.21					
หลังการทดลอง	77.55	7.18			-2.09	-4.97 ถึง -0.77	0.22
ก่อนทดลอง	75.45	7.21	3.80	0.028			
ระยะติดตามผล	78.29	6.69			-2.84	-5.61 ถึง -6.57	0.04
หลังการทดลอง	77.55	7.18					
ระยะติดตามผล	78.29	6.69			-0.74	-3.20 ถึง -1.72	1.00
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนการทดลอง	81.61	6.23					
หลังการทดลอง	77.87	7.50			3.74	1.08 ถึง 6.4	0.004
ก่อนการทดลอง	81.61	6.23	5.12	0.09			
ระยะติดตามผล	79.23	7.01			2.39	-0.43 ถึง 5.20	0.119
หลังการทดลอง	77.87	7.50					
ระยะติดตามผล	79.23	7.01			-1.36	-4.82 ถึง 2.11	0.99

กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

p-value* เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระหว่างก่อน หลังการทดลองและระยะติดตาม

p-value** เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายคู่

จากตารางที่ 11 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า

กลุ่มทดลอง มีความแตกต่างภายในกลุ่ม ($p < 0.05$) โดยก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 77.45 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.21) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.09 คะแนน และระยะติดตามผล เพิ่มขึ้น 2.84 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามพบว่า

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.028$) แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่มีเฉพาะระยะก่อนการทดลองกับระยะติดตามผลที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.04$; 95 % CI: -5.61 ถึง -6.57)

กลุ่มเปรียบเทียบ มีความแตกต่างภายในกลุ่ม ($p < 0.05$) โดยก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 81.61 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.23) แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่พบว่า ก่อนและหลังทดลอง มีคะแนนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$; 95 % CI: 1.08 ถึง 6.4) ส่วนคู่อื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

4.1.3.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล ($n=62$)

	$\bar{x}$	S.D.	F	p-value*	$\bar{d}$	95%CI	p-value**
กลุ่มทดลอง							
ก่อนการทดลอง	45.00	4.94					
หลังการทดลอง	45.61	4.40			-0.61	-3.38 ถึง 2.15	1.00
ก่อนทดลอง	45.00	4.94	2.89	0.06			
ระยะติดตามผล	47.29	3.59			-2.29	-4.59 ถึง 1.45	0.052
หลังการทดลอง	45.61	4.40					
ระยะติดตามผล	47.29	3.59			-1.68	-4.08 ถึง 0.73	0.26
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนการทดลอง	44.74	4.78					
หลังการทดลอง	44.35	4.49			0.39	-2.01 ถึง 2.75	1.00
ก่อนการทดลอง	44.74	4.78	0.18	0.84			
ระยะติดตามผล	44.22	5.18			0.52	-1.72 ถึง 2.75	1.00
หลังการทดลอง	44.35	4.49					
ระยะติดตามผล	44.22	5.18			0.13	-2.12 ถึง 2.38	1.00

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

p-value* เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระหว่างก่อน หลังการทดลองและระยะติดตาม

p-value** เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายคู่

จากตารางที่ 12 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาพบว่า

กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 45.00 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.94) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย (0.61 คะแนน) แต่ในระยะติดตามผลเพิ่มขึ้น 2.29 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผลพบว่า มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.06$)

กลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 44.74 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.78) หลังการทดลองและระยะติดตามผลมีคะแนนลดลงเล็กน้อย (0.39 และ 0.52 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผลพบว่ามีแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.84$)

4.1.3.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อน หลังทดลอง และระยะติดตามผล

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อน หลังทดลอง และระยะติดตามผล ($n=62$)

	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value*	$\bar{d}$	95%CI	p-value**
กลุ่มทดลอง							
ก่อนการทดลอง	36.16	4.34					
หลังการทดลอง	38.09	3.34			-1.94	-3.83 ถึง -3.96	0.04
ก่อนทดลอง	36.16	4.34	9.09	<0.001			
ระยะติดตามผล	39.39	3.90			-3.23	-5.39 ถึง -1.06	0.002
หลังการทดลอง	38.09	3.34					
ระยะติดตามผล	39.39	3.90			-1.29	-2.99 ถึง 0.42	0.19
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนการทดลอง	36.81	5.03					
หลังการทดลอง	36.35	4.94			0.45	-1.77 ถึง 2.67	1.00
ก่อนการทดลอง	36.81	5.03	0.76	0.48			
ระยะติดตามผล	37.39	5.45			-0.58	-2.57 ถึง 1.41	1.00
หลังการทดลอง	36.35	4.94			-1.03	-3.19 ถึง 1.13	1.00
ระยะติดตามผล	37.39	5.45					

กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

p-value* เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระหว่างก่อน หลังการทดลองและระยะติดตาม

p-value** เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายคู่

จากตารางที่ 13 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น พบว่า

กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 36.16 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.03) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 1.94 คะแนน และในระยะติดตามผลเพิ่มขึ้น 3.23 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผลพบว่า คะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$) และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า ก่อนและหลังการทดลองและก่อนทดลองและระยะติดตามผลมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.04$; 95 % CI-3.83 ถึง -3.96 ; $p=0.002$; 95 % CI

-5.39 ถึง -1.06) แต่เมื่อเทียบหลังทดลองกับระยะติดตาม มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.19$; 95 % CI -2.99 ถึง 0.42)

กลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 36.81 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.34) หลังการทดลองมีคะแนนลดลงเล็กน้อย (0.45 คะแนน) แต่ในระยะติดตามคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (0.58 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามพบว่ามีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=1.00$)

4.1.3.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อน หลังทดลอง และระยะติดตามผล

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อน หลังทดลอง และระยะติดตามผล ($n=62$)

	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value*	$\bar{d}$	95%CI	p-value**
กลุ่มทดลอง							
ก่อนการทดลอง	52.94	5.56					
หลังการทดลอง	56.29	4.17			-3.35	-6.10 ถึง -0.60	0.01
ก่อนการทดลอง	52.94	5.56	5.80	0.005			
ระยะติดตามผล	55.06	5.06			-2.19	-4.53 ถึง 0.27	0.09
หลังการทดลอง	56.29	4.17					
ระยะติดตามผล	55.06	5.06			1.23	-1.18 ถึง 3.63	0.62
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนการทดลอง	51.77	5.73					
หลังการทดลอง	54.19	4.21			-2.42	-4.82 ถึง -1.01	0.049
ก่อนการทดลอง	51.77	5.73	2.55	0.09			
ระยะติดตามผล	53.16	6.09			-1.39	-3.97 ถึง 1.19	0.55
หลังการทดลอง	54.19	4.21					
ระยะติดตามผล	53.16	6.09			1.03	-2.10 ถึง 4.17	1.00

กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

p-value* เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระหว่างก่อน หลังการทดลองและระยะติดตาม

p-value** เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายคู่

จากตารางที่ 14 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดพบว่า

กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 52.94 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.56) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 3.35 คะแนน และในระยะติดตามผลเพิ่มขึ้น 3.12 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผลพบว่า คะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ ($p=0.005$) และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า มีเฉพาะก่อนและหลังการทดลองที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.01$; 95 % CI:-6.10 ถึง -0.60)

กลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 51.77 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.73) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.42 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า ทั้ง 3 ระยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.1.3.6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลองและหลังทดลอง และระยะติดตามผล ($n=62$)

	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value*	$\bar{d}$	95%CI	p-value**
กลุ่มทดลอง							
ก่อนการทดลอง	34.97	4.66					
หลังการทดลอง	37.41	4.26			-2.45	-4.89 ถึง -1.08	0.049
ก่อนทดลอง	34.97	4.66	5.25	0.008			
ระยะติดตามผล	37.68	3.76			-2.71	-5.10 ถึง -0.31	0.02
หลังการทดลอง	37.41	4.26					
ระยะติดตามผล	37.68	3.76			-0.25	-2.43 ถึง 1.92	1.00
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนการทดลอง	37.23	5.89					
หลังการทดลอง	37.87	5.25			-0.64	-2.84 ถึง 1.55	1.00
ก่อนการทดลอง	37.23	5.89	0.27	0.77			
ระยะติดตามผล	37.49	6.30			-0.26	-2.36 ถึง 1.85	1.00
หลังการทดลอง	37.87	5.25			0.39		
ระยะติดตามผล	37.49	6.30				-2.07 ถึง 2.84	1.00

กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

p-value* เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระหว่างก่อน หลังการทดลองและระยะติดตาม

p-value** เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายคู่

จากตารางที่ 15 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม พบว่า

กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 34.97 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.66) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.45 คะแนน และในระยะติดตามผลเพิ่มขึ้น 2.71 คะแนน และ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผลพบว่า คะแนนแตกต่างกัน และ

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่าคะแนนก่อนทดลองและระยะติดตามผล มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.02$; 95 % CI: -5.10 ถึง -0.31)

กลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 37.23 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.89) หลังการทดลองและในระยะติดตามผลมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (0.64 0.26 และ 0.39 คะแนน) และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล พบว่า แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=1.00$)

และจากการประเมินผลข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม ภายหลังการทดลอง 1 และ 4 สัปดาห์โดยการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนสำคัญในการให้ข้อมูลเรื่องการสนับสนุนทางสังคม พบว่า

- กลุ่มนักเรียน หลังจากอบรม แม่/ยาย/ ย่า ทั้งหมดจะถามว่า อบรมอะไรมาบ้าง เป็นอย่างไร นักเรียนบางคนจะเอาเอกสารให้ดู บางคนเล่าให้ฟัง แต่พอจะไม่ค่อยถาม เพราะปกติไม่ค่อยพูดคุยกันมาก แต่ถ้าเป็นลูกผู้หญิงจะพูดคุยซักถามด้วยความห่วงใย และในช่วงปีใหม่พ่อแม่จะถามมากขึ้นเล็กน้อย ถ้าออกนอกบ้าน ในกลุ่มผู้นำโดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านจะประกาศเสียงตามสายเพื่อแจ้งเตือนและประชาสัมพันธ์การเมาไม่ขับ ลดการดื่มเพื่อความปลอดภัยของคนในชุมชน โดยเฉพาะในงานปีใหม่ และในงานบุญหลวงบุญมา และครูจะซักถามเรื่องการอบรม และแจ้งเตือนมากขึ้น

- กลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่จะซักถามเรื่องการอบรม ลูกจะเอาเอกสารและกระเป๋ามาให้ดู ถ้าไม่ถามก็ไม่ค่อยตอบและอายุ แต่ในคนที่เคยพูดคุยกับลูกบ่อยๆ ก็จะคุยกันเหมือนเดิม แต่ถ้าลูกจะออกจากบ้านก็จะถามด้วยความเป็นห่วง หรือถ้าขอเงินก็จะให้ แต่ก็กำชับว่าอย่าเอาไปซื้อเหล้า/บุหรี่ หรือคบเพื่อนไม่ดี ในช่วงปีใหม่ จะห้ามลูกไม่ให้ดื่มแอลกอฮอล์ บางคนจะเชื่อ บางคนก็ไปบ้านเพื่อน ในกลุ่มตัวแทนร้านค้า บางคนที่มีบทบาทเป็นทั้งเป็นย่า แม่และคนขายเหล้าที่บ้านและในงานเทศกาล หรือมีการแสดงหมอลำ ไม่อยากให้ลูกหลานดื่ม เพราะกลัวเมาและเกิดอุบัติเหตุ ถ้าเพื่อนลูกหลานมาขอเหล้าดื่มจะไม่ให้ จะแจ้งเตือนและบอกให้ไปกินน้ำในโถงข้าง ซึ่งหลานก็ยังมีความผิดกฎหมายแบบเด็ก ๆ อยู่ ยังไม่ดื่มเหล้า ถ้าหลานจะออกนอกบ้านจะรีบเอาเงินให้แม่ไม่ขอก็ตาม เพราะกลัวไม่มีเงินซื้อของกิน แต่ไม่รู้ว่าไปซื้อเหล้าหรือไม่ เพราะไม่เคยตามไปดู แต่ก็ห่วงว่า ถ้าลูกหลานเห็นการซื้อขายหรือการดื่มทุกวัน จะทำให้ดื่มในอนาคตได้ จะเลิกขายก็ไม่ได้เพราะเป็นรายได้หลักของครอบครัว ขายได้ง่ายที่ละหลายๆ และมีกำไรดี ส่วนการปฏิบัติตามกฎหมายโดยการงดขายในเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือไม่ขายในศาสนสถาน เป็นเรื่องยาก เพราะร้านอื่นก็ขาย ทำให้ตนเสียรายได้ แต่ถ้าทุกร้านปฏิบัติตามก็ยินดีให้ความร่วมมือ

- ครู โดยทางโรงเรียนจะดูแลและกวดขันเรื่องการคบเพื่อนไม่ดี การดื่มเหล้า/สูบบุหรี่ และพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ ส่งเสริมการทำดี โดยมีการสอดแทรกเนื้อหาเรื่องแอลกอฮอล์ ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ในชั่วโมงเรียน เพื่อให้เด็กตระหนัก และมีพฤติกรรมที่ดีให้นานที่สุด

- ชุมชน จะประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะช่วงที่มีงานเทศกาล งานบุญที่มีหมอลำ จะพยายามเน้นและกวดขันให้มากขึ้น และเอาข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่ได้จากทีมวิจัยมาเล่าให้ฟังในเสียงตามสาย

4.1.3.7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ในด้านการปฏิเสธการดื่มแอลกอฮอล์เมื่อถูกชักชวน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในด้านทักษะการปฏิบัติเสริมแอลกอฮอล์เมื่อถูกชักชวนภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อนและหลังทดลอง และก่อนทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value*	$\bar{d}$	95%CI	p-value**
กลุ่มทดลอง							
ก่อนการทดลอง	30.65	3.68					
หลังการทดลอง	34.03	3.99			-3.38	-5.98 ถึง -0.79	0.007
ก่อนการทดลอง	30.65	3.68	5.46	0.007			
ระยะติดตามผล	33.48	5.29			-2.84	-5.92 ถึง -0.24	0.08
หลังการทดลอง	34.03	3.99					
ระยะติดตามผล	33.48	5.29			-0.54	-2.11 ถึง 3.21	1.00
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนการทดลอง	31.26	3.83					
หลังการทดลอง	31.71	3.89			-0.45	-2.54 ถึง 1.63	1.00
ก่อนการทดลอง	31.26	3.83	0.38	0.69			
ระยะติดตามผล	32.09	4.28			-0.84	-3.35 ถึง 1.67	1.00
หลังการทดลอง	31.71	3.89					
ระยะติดตามผล	32.09	4.28			-0.39	-3.06 ถึง 2.29	1.00

กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

p-value* เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระหว่างก่อนทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

p-value** เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายคู่

จากตารางที่ 16 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติเสริมแอลกอฮอล์เมื่อถูกชักชวนพบว่า

กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 30.66 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.68) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 3.39 คะแนน และในระยะติดตามผลเพิ่มขึ้น 2.84 คะแนน และ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผลพบว่า คะแนนเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.007$) และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า มีเฉพาะคะแนนก่อนและหลังทดลอง ที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.007$; 95 % CI: -5.98 ถึง -0.79)

กลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 37.23 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.89) หลังการทดลองและในระยะติดตามผลมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (0.45 และ 0.83 คะแนน) และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล พบว่า มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.69$)

และจากการประเมินผลข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการปฏิบัติเสริมแอลกอฮอล์ของกลุ่มทดลอง โดยการสนทนากลุ่มนักเรียนพบว่า หลังจากการทดลอง 1 สัปดาห์ซึ่งเป็นช่วงเทศกาลปีใหม่ มีการฉลองโดยการทำอาหารรับประทาน ร้องเพลงและส่วนใหญ่จะมีการดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วย นักเรียนเกือบสิบคน ที่ได้

ใช้ทักษะการปฏิเสธอย่างได้ผล บางคนที่ไม่เคยดื่ม ก็ปฏิเสธได้ง่ายขึ้นและไม่ค่อยถูกเข้าซื้อ บางคนก็ถูกเข้าซื้อมาก แต่เมื่อเห็นสายตาที่มุ่งมั่นก็หยุด เช่น จากการเขียนเรียงความของนักเรียนคนหนึ่ง ที่ได้จัดงานเลี้ยงที่บ้านกับเพื่อนและรุ่นพี่ มีการร้องเพลง รับประทานอาหารมากมาย และมีการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น เบียร์ ไวน์และสุรา แต่ได้ปฏิเสธเพราะเพิ่งไปอบรม เป็นสิ่งไม่ดีต่อสุขภาพ เช่น หน้าตาไม่สดชื่น แก่เร็ว สมองเสื่อม ความจำไม่ดี ซึ่งรุ่นพี่ก็ไม่เข้าซื้อต่อ ซึ่งนักเรียนสัญญาว่าจะไม่ดื่มจนกว่าจะจบม.3 หรือกินเฉพาะเวลาจำเป็นที่สุดเท่านั้น ทำให้รู้สึกมีความสุขมากที่ได้ปฏิเสธและทำสำเร็จ

4.1.3.8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์และการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์ และการมีพฤติกรรมส่งเสริมภายในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล (n=62)

	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value*	$\bar{d}$	95%CI	p-value**
กลุ่มทดลอง							
ก่อนการทดลอง	44.90	7.12					
หลังการทดลอง	47.35	4.95			-2.45	-5.52 ถึง 0.62	0.15
ก่อนการทดลอง	44.90	7.12	1.36	0.26			
ระยะติดตามผล	45.97	9.74			-1.06	-5.01 ถึง 2.88	1.00
หลังการทดลอง	47.35	4.95					
ระยะติดตามผล	45.97	9.74			1.39	-2.82 ถึง 5.60	1.00
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนการทดลอง	44.77	6.55					
หลังการทดลอง	43.87	6.53			0.90	-2.26 ถึง 4.06	1.00
ก่อนการทดลอง	44.77	6.55	2.32	0.107			
ระยะติดตามผล	42.09	7.52			2.68	3.12 ถึง 5.32	0.047
หลังการทดลอง	43.87	6.53			1.77		
ระยะติดตามผล	42.09	7.52				-1.95 ถึง 5.49	0.71

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 17 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านการมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์และการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่า

กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 44.90 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.12) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.45 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.26$)

กลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 44.77 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.55) หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (0.90 คะแนน) และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.107$)

จากการประเมินผลในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนพบว่า

1) การสังเกตของทีมนักวิจัยอย่างมีส่วนร่วม (Participatory observation) โดยการเข้าไปสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชน ในการแสดงหมอลำงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่บุญมา พบว่ามีปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมในการดื่มแอลกอฮอล์สูงมาก เช่น บรรยากาศในงานสนุกเร้าใจ คนดูมาก ร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 40-50 ร้าน มีการนั่งดื่มคนเดียว หรือดื่มเป็นกลุ่มหน้าร้าน/หลังร้าน แต่ส่วนใหญ่จะนั่งดื่มเป็นวงในงาน ทั้งดื่มและดูหมอลำไปด้วย

2) จากการจัดประชุมเวทีชุมชนเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครู เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน พบว่า ในสมัยก่อนเป็นการดื่มเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ เวลาว่างเพื่อการรื่นเริง/ต้อนรับแขก แต่เกือบสิบปีที่ผ่านมา เป็นการดื่มในทุกกลุ่ม ทุกวัย และวัยรุ่นทั้งหญิงดื่มมากขึ้น แต่จะดื่มมากในช่วงงานปีใหม่ รองลงมาคือ เวลาหมอลำ งานสงกรานต์ แม้ทุกครั้งที่มีการทะเลาะวิวาทและอุบัติเหตุจากการเมา แต่คนในชุมชนจะเสนอให้มีหมอลำ โดยเฉพาะบุญมหาชาติ ต้องมีหมอลำทุกปี เวลาประชุมเตรียมงาน จะมีวัยรุ่นชายประมาณร้อยกว่าคนเข้ามาช่วยกันออกเสียง (vote) ให้จ้างหมอลำ และจะได้เสียงมากทุกครั้ง แม้ผู้นำหรือชุมชนจะคัดค้านก็ไม่ได้ผล ทุกคนมองว่าเป็นสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด เช่น การทะเลาะทั้งเล็กน้อยจนถึงรุนแรง การอาละวาด แต่ก็ต้องยอม และต้องพยายามดูแลให้ดีที่สุด โดยใช้การประชาสัมพันธ์บ่อยๆ การตักเตือน และแม้จะห้ามไม่ให้มาเหล้าขามาในงาน แต่จะเหล้าขวดน้ำบ้าง ไส้ถุงใสบ้าง และถือว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล ถ้าจะเข้มงวดนัก ก็จะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

3) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) หลังการทดลอง 1 และ 4 สัปดาห์ ได้จัดสนทนาแต่ละกลุ่ม เพื่อให้มีข้อมูลสนับสนุนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเพียงพอ ได้ผลดังนี้

- กลุ่มผู้นำ พบว่า ในช่วงปีใหม่ คนดื่มยังมีมาก มีการเฉลิมฉลองตั้งวงหลายครอบครัวหลายคุ้ม แต่ไม่ค่อยคึกคักเหมือนทุกปี อีกทั้งไม่ค่อยเห็นคนเมาโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นออกมาเดินตามถนน จนทุกคนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงนี้ แทบไม่มีใครทะเลาะวิวาทกัน เพราะทีมผู้นำได้ตั้งจุดตรวจให้บริการโครงการเมาไม่ขับตลอด 4 วัน 24 ชั่วโมง มีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว เรื่องความรู้ ตักเตือนให้ครอบครัวดูแลบุตรหลาน ทุกปีที่ผ่านมาจะเหนื่อยมากต้องคอยจัดการปัญหานี้ ถ้าเป็นแบบนี้ทุกปีจะดีมาก ถ้าให้ประเมินความพึงพอใจในโครงการวิจัย คะแนนเต็ม 10 ให้ 8 และงานพระราชทานเพลิงศพ ผู้นำได้ขึ้นไปตักเตือนการดื่มเหล้า และจัดทีมดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด มีคนดื่มไม่มากนัก อาจเป็นงานบุญใหญ่ของชุมชน และมีคนมาจากหลายหมู่บ้าน กลัวเกิดเหตุร้าย มีการทะเลาะวิวาทไม่รุนแรงตอนใกล้สว่าง สามารถจัดการได้ และคิดว่าจะดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์

- กลุ่มครู พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางเรียบร้อยขึ้น ไม่ดื้อไม่ซน เชื่อฟังและตั้งใจเรียนมากขึ้น ซึ่งสังเกตจากพฤติกรรมเดิมก่อนไปอบรมและจากประสบการณ์ดูแลนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1 จะเป็นเด็กที่กำลังปรับตัว จากเด็กสู่วัยรุ่น จึงไม่ค่อยมีปัญหามากนัก แต่เมื่อเข้าสู่ชั้นมัธยมปีที่ 2 โดยเฉพาะเทอมที่ 2 จะเริ่มหากกลุ่มเพื่อนสนิท เชื่อเพื่อนและทำตามเพื่อน กล้าพูด กล้าเถียง ไม่ค่อยสนใจเรียน แต่หลังจากกลับมาเด็กเรียบร้อยมากขึ้น เล่าให้ครูฟังเรื่องการทำความผิดในค่าย บอกว่าสนุกมาก ความเป็นอยู่สุขสบาย ได้รับความรู้มาก และอยากอบรมอีกถ้ามีโอกาสเพราะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อนและครอบครัว

- กลุ่มผู้ปกครอง เล่าว่า หลังจากอบรม เด็กได้เอากระเป๋าเอกสารมาให้แม่ดูและให้แม่อ่าน บางคนเล่าให้ฟังถึงกิจกรรมอย่างมีความสุข อยากอบรมอีก อยู่นานๆเป็นเดือนก็ได้ อาจารย์ใจดีทุกคน แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยกล้าเล่า เพราะปกติก็ไม่ค่อยคุยกันมากนัก บางคนเอาสติ๊กเกอร์หรือโปสเตอร์ที่ได้มา เช่น เหล้าจำที่ลาก่อน จดเหล้าเข้าพรรษา ไปติดที่รถพ่อ หรือในบ้าน เพราะไม่อยากให้พ่อแม่อีก การช่วยเหลืองานบ้าน บางคนทำอยู่แล้วก็ทำเหมือนเดิม บางคนก็ไม่ค่อยช่วยเหมือนเดิม ออกไปหาเพื่อน และไม่เคยมตามไปดู ในช่วงปีใหม่พ่อ แม่หรือญาติกิน ลูกมักไม่กล้าบอก กลัวโดนดุ แม่พ่อจะบอกไม่ให้ลูกดื่ม แต่พ่อก็ดื่ม ลูกจึงบอกแม่ ให้แม่ไปบอกพ่อ แต่พ่อจะลดปริมาณการดื่มลง เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศ ร่วมสนุกกับเพื่อนฝูงและญาติ และที่เห็นความเปลี่ยนแปลงชัดเจน คือ ไม่ค่อยเห็นคนเมาออกมาล่อลวงตามถนนตรอกซอกซอยเหมือนทุกปี ลดลงกว่าเดิมมาก เกือบทุกคนรู้สึกพอใจการอบรม และอยากให้จัดอีก และผู้ปกครองที่ชายเหล้าในชุมชน จะเห็นพฤติกรรมการดื่มเหล้าของคนในชุมชน จะมีลักษณะดีใจก็หันหาเหล้า เสียใจก็หันหาเหล้า และเห็นเหล้าเป็นใหญ่ ทำให้รู้สึกเป็นห่วงโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่ชอบเลียนแบบ เท่าที่สังเกตเวลาไปขายในงาน จะมีวัยรุ่นทั้งชายหญิงมาซื้อเครื่องดื่มกันมาก ส่วนผู้หญิงอายุมาก 40-60 ปี จะดื่มประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์และดื่มเพื่อความสุข ไม่เหมือนสมัยก่อนที่ผู้หญิงและเยาวชนไม่ค่อยดื่ม คนสมัยนี้กล้าซื้อกล้าดื่ม โดยเฉพาะเวลามีหมอลำ จะเมา เต็มและตึกันทุกครั้ง ถ้าในยามปกติไม่ค่อยดื่มกันนัก ถ้าเป็นลูกค้าวัยรุ่นที่ซื้อบ่อยๆ จะเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษา แต่ถ้ามัธยมต้นบางคนจะเห็นนานๆครั้งโดยกระเทยหลอกซื้อให้กิน ส่วนผู้ใหญ่จะซื้อดื่มเพื่อให้เจริญอาหาร

- กลุ่มนักเรียน พบว่าภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์ มีผลดังนี้ 1) นักเรียนที่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์เลยในช่วงปีใหม่ มีประมาณ 20 คน จากคนที่เคยดื่มทุกปี และที่ยังคงดื่มอยู่ ประมาณ 5 คน ส่วนที่เหลือยังคงไม่ดื่มอยู่ประมาณ 10 คน และที่น่าสังเกตคือ คนที่ไม่เคยดื่ม แต่ลองดื่มมี 1 คน อยากลองดู เพราะเพื่อนชวน และเห็นคนดื่มกันมาก อยากรู้รสชาติ รู้สึกว่าไม่อร่อย จึงไม่คิดจะดื่มอีก เหตุผลส่วนใหญ่คือเพื่อนชวนตั้ง่วง พ่อแม่ก็ไม่ห้าม และคนในชุมชนดื่มกันเกือบร้อยละ 80 โดยเฉพาะพ่อ และทัศนคติของนักเรียนต่อการดื่มแอลกอฮอล์หลังการทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่อยากให้พ่อแม่ดื่ม เพราะกลัวเกิดอันตรายต่อสุขภาพ เปลืองเงิน ทำให้ไม่มีเวลาดูแลครอบครัว และอยากให้ทุกคนเลิกดื่ม และให้รัฐมีนโยบายเลิกผลิต ในกลุ่มเปรียบเทียบ ในกลุ่มที่ดื่มส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย และดื่มมากในช่วงปีใหม่ มีการฉลองครบ 4 วันในแต่ละคุ้ม มีอุบัติเหตุจากการเมาและเสียชีวิต ทัศนคติส่วนใหญ่เกี่ยวกับแอลกอฮอล์คือ อยากลอง เพื่อนชวน คนดื่มมาก พ่อแม่ไม่ห้าม ดื่มเพื่อความสุข ฉลองวันใหม่

4.1.4 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล

4.1.4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและ ระยะติดตามผล (n=62)

ความคิด วิจารณ์ญาณและ ความคิดสร้างสรรค์	$\bar{x}$	S.D.	Mean Difference	t-value	df	p-value*	95% CI
ก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	11.39	7.55	-2.22	-1.28		0.10	-5.72 ถึง 1.27
กลุ่มเปรียบเทียบ	13.61	6.12					
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	17.77	5.52	4.77	3.55	60	<0.001	2.09 ถึง 7.46
กลุ่มเปรียบเทียบ	13.00	5.04					
ระยะติดตามผล							
กลุ่มทดลอง	17.13	4.75	4.09	3.56		<0.001	1.15 ถึง 6.39
กลุ่มเปรียบเทียบ	13.03	4.29					

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 18 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 11.39 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.55) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 13.61 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.12 (น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 2.22 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่ามีคะแนนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.10$; 95 % CI -5.72 ถึง 1.27)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 17.77 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.52) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 13.00 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.04 (น้อยกว่ากลุ่มทดลอง 4.09 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$; 95 % CI 2.09 ถึง 7.46)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 17.13 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.75) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 13.03 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.29 (น้อยกว่ากลุ่มทดลอง 4.09 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$; 95 % CI 1.15 ถึง 6.39)

4.1.4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านภาคภูมิใจและรับผิดชอบ ต่อสังคม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านความภาคภูมิใจและรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล (n= 62)

ความภาคภูมิใจและ รับผิดชอบต่อสังคม	$\bar{x}$	S.D.	Mean Difference	t-value	df	p- value*	95% CI
ก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	75.45	7.21	-6.16	-3.59		<0.001	-9.58 ถึง -2.74
กลุ่มเปรียบเทียบ	81.61	6.23					
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	77.54	7.18	-3.22	-0.17	60	0.43	-4.05 ถึง 3.41
กลุ่มเปรียบเทียบ	77.87	7.50					
ระยะติดตามผล							
กลุ่มทดลอง	78.29	6.69	-0.94	-0.54		0.29	-4.42 ถึง 2.55
กลุ่มเปรียบเทียบ	79.23	7.02					

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 19 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านความภาคภูมิใจและรับผิดชอบต่อสังคม ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 75.45 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.21) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 81.61 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.23 (มากกว่ากลุ่มทดลอง 6.16 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$; 95 % CI -9.58 ถึง -2.74)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 77.54 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.18) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 77.87 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.50 (น้อยกว่ากลุ่มทดลอง 3.22 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.43$; 95 % CI -4.05 ถึง 3.41)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 78.29 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.75) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 79.23 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.02 (น้อยกว่ากลุ่มทดลอง 0.94 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.29$; 95 % CI -4.42 ถึง 2.55)

4.1.4.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล
(n=62)

การตัดสินใจและการแก้ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	Mean Difference	t-value	df	p-value*	95% CI
ก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	45.00	4.94	0.26	-0.21		0.41	-2.21 ถึง 2.23
กลุ่มเปรียบเทียบ	44.74	4.78					
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	45.61	4.40	1.26	1.14	60	0.13	-1.00 ถึง 3.52
กลุ่มเปรียบเทียบ	44.35	4.49					
ระยะติดตามผล							
กลุ่มทดลอง	47.29	3.59	3.07	2.71		<0.001	0.80 ถึง 5.33
กลุ่มเปรียบเทียบ	44.22	5.18					

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 20 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้าน การตัดสินใจและ
การแก้ปัญหา ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล
พบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 45.00 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.40)
กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 44.35 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.49 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 0.26
คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่าง ไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.41$; 95 % CI -2.21 ถึง 2.23)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 45.61 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.40)
กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 44.35 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.49 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 3.07
คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่ม
เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.13$; 95 % CI -1.00 ถึง 3.52)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 47.29 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.59)
กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 44.22 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.18 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 3.07
คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่ม
เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$; 95 % CI 0.80 ถึง 5.33)

4.1.4.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับ
ผู้อื่น ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และ ติดตามผล

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระบะก่อนทดลอง หลังทดลองและ ระยะติดตามผล (n=62)

การสื่อสารและ ปฏิสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	Mean Difference	t-value	df	p-value*	95% CI
ก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	36.16	4.64	-0.65	-0.54		0.29	-3.03ถึง 1.74
กลุ่มเปรียบเทียบ	36.81	5.03					
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	38.09	3.34	1.74	1.63	60	0.054	-0.39 ถึง 3.88
กลุ่มเปรียบเทียบ	36.35	4.94					
ระยะติดตามผล							
กลุ่มทดลอง	39.39	3.90	2.00	1.66		0.051	-0.41 ถึง 4.41
กลุ่มเปรียบเทียบ	37.39	5.45					

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 21 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระบะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 36.16 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.64) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 36.81 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.34 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 0.65 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.29$; 95 % CI -3.03 ถึง 1.74)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 38.09 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.34) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 36.35 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.94 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 1.63 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.054$; 95 % CI -0.39 ถึง 3.88)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 39.39 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.90) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 37.39 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.45 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 2.00 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.051$; 95 % CI -0.41 ถึง 4.41)

4.1.4.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระบะก่อนทดลอง หลังทดลอง และ ติดตามผล

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระย่ก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	$\bar{X}$	S.D.	Mean Difference	t-value	df	p-value*	95% CI
ก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	52.94	5.56	1.16	0.81		0.21	-1.71 ถึง 4.03
กลุ่มเปรียบเทียบ	51.77	5.73					
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	56.29	4.17	2.09	1.97	60	0.02	-3.19 ถึง 4.23
กลุ่มเปรียบเทียบ	54.19	4.21					
ระยะติดตามผล							
กลุ่มทดลอง	55.06	5.06	1.90	1.34		0.09	-0.94 ถึง 4.75
กลุ่มเปรียบเทียบ	53.16	6.09					

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 22 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระย่ก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 52.94 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.56) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 51.77 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.73 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 1.16 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.21$; 95 % CI -1.71 ถึง 4.03)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 56.29 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.17) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 54.19 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.21 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 2.09 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.02$; 95 % CI -3.19 ถึง 4.23)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 55.06 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.06) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 53.16 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.09 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 1.90 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.09$; 95 % CI -0.94 ถึง 4.75)

4.1.4.6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระย่ก่อนทดลอง หลังทดลอง และ ติดตามผล

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและ ระยะติดตามผล (n=62)

การได้รับการสนับสนุนทางสังคม	$\bar{x}$	S.D.	Mean Difference	t-value	df	p-value*	95% CI
ก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	34.97	4.66	-2.26	-1.67		0.04	-4.95 ถึง 0.44
กลุ่มเปรียบเทียบ	37.23	5.89					
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	37.42	4.26	-0.45	-0.32	60	0.35	-2.88 ถึง 1.98
กลุ่มเปรียบเทียบ	37.87	5.25					
ระยะติดตามผล							
กลุ่มทดลอง	37.68	3.76	0.19	0.15		0.44	-2.44 ถึง 5.83
กลุ่มเปรียบเทียบ	37.48	6.30					

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 23 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะชีวิตด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 34.97 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.66) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 37.23 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.89 (น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 2.26 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.04$; 95 % CI -4.95 ถึง 0.44)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 37.42 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.26) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 37.87 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.25 (น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 0.45 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนน น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.35$; 95 % CI -2.88 ถึง 1.98)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 37.68 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.76) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 37.48 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.30 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 0.19 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.44$; 95 % CI -2.44 ถึง 5.83)

4.1.4.7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิเสธการดื่มแอลกอฮอล์เมื่อถูกชักชวน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิเสธการดื่มแอลกอฮอล์เมื่อถูกชักชวน ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระลอกทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล (n=62)

การปฏิเสธการดื่มแอลกอฮอล์	$\bar{X}$	S.D.	Mean Difference	t-value	df	p-value	95% CI
ก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	30.65	3.68	-0.61	-0.64		0.26	-2.52 ถึง 1.29
กลุ่มเปรียบเทียบ	31.26	3.83					
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	34.03	3.99	2.32	2.31	60	0.01	0.32 ถึง 4.33
กลุ่มเปรียบเทียบ	31.71	3.89					
ระยะติดตามผล							
กลุ่มทดลอง	33.48	5.29	1.39	1.13		0.13	-1.06 ถึง 3.83
กลุ่มเปรียบเทียบ	32.09	4.28					

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 24 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะชีวิตด้านทักษะการปฏิเสธการดื่มแอลกอฮอล์เมื่อถูกชักชวน ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระลอกทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 30.65 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.68) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนน 31.26 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.83 (น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 0.61 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.26$; 95 % CI - 2.52 ถึง 1.29)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 34.03 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.99) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ย 31.71 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.89 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 2.32 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนน เฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.01$; 95 % CI 0.32 ถึง 4.33)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 33.48 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.29) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ย 32.09 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.28 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 1.39 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.13$; 95 % CI -1.06 ถึง 3.83)

4.1.4.8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์และการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระลอกทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์และการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและ ระยะติดตามผล (n=62)

พฤติกรรมหลีกเลี่ยง การดื่มแอลกอฮอล์	$\bar{x}$	S.D.	Mean Difference	t-value	df	P- value	95% CI
ก่อนทดลอง							
กลุ่มทดลอง	44.90	7.12	0.13	0.07		0.47	-3.35 ถึง 3.60
กลุ่มเปรียบเทียบ	44.77	6.55					
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	47.35	4.95	3.48	2.37	60	0.01	0.54 ถึง 6.43
กลุ่มเปรียบเทียบ	43.87	6.53					
ระยะติดตามผล							
กลุ่มทดลอง	45.97	9.74	3.87	1.75		0.04	-0.55 ถึง 8.29
กลุ่มเปรียบเทียบ	42.09	7.52					

*กำหนดค่าความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 25 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์และการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 44.90 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.12) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ย 44.77 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.55 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 0.13 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.47$; 95 % CI -3.35 ถึง 3.60)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 47.35 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.95) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ย 43.87 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.53 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 3.48 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนน น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.01$; 95 % CI 0.54 ถึง 6.43)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 45.97 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.74) กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ย 42.09 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.52 (มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 3.87 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.04$; 95 % CI -0.55 ถึง 8.29)

4.2 การอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้กระบวนการสร้างเสริมทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยคาดหวังว่า โปรแกรมนี้จะช่วยชะลอเวลาการเริ่มดื่มหรือลดปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตอนต้น ที่มีพัฒนาการของวัยในการอยากรู้ อยากทดลอง ทำตาม

เพื่อน อาจถือว่าเป็นการยืดระยะเวลาการเป็นนักตีหม่าใหม่ให้มียุ่่มากขึ้น มีวุฒิภาวะเพียงพอ เนื่องจากผู้วิจัยได้สังเกตเห็นปัญหาที่รุนแรงมากขึ้น มีนักตีหม่าใหม่อายุน้อยลง และผลกระทบของการตีแอลกอฮอล์ของคนไทยหรือทั่วโลก มีมากมายมหาศาล หากว่าสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาจจุดประกายให้มีการพัฒนาให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้โปรแกรมที่ประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิต 10 องค์ประกอบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพจากงานวิจัย การฝึกอบรมเอกสารวิชาการต่าง ๆ ในกลุ่มทดลองดังกล่าว แต่ในการศึกษาคครั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดผลในแต่ละองค์ประกอบ ไม่ได้มีการแยกส่วนชัดเจน แต่จะจัดเป็นกระบวนการให้มีความต่อเนื่อง และเชื่อมโยงกัน ในบางกิจกรรมอาจสร้างให้เกิดทักษะ 2-3 องค์ประกอบ บางกิจกรรมไม่ให้คำตอบโดยตรง แต่เป็นการสร้างความสนุกสนาน ลดความเบื่อหน่าย เสริมสร้างความผูกพันและเป็นฐานในการทำกิจกรรมขั้นต่อไป สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยดังนี้

4.2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ภายหลังการทดลอง กลุ่มที่ได้รับกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคม มีระดับคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตและพฤติกรรมป้องกันการตีแอลกอฮอล์ ดีกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับกระบวนการ ดังนี้

4.2.1.1 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตและพฤติกรรมป้องกันการตีแอลกอฮอล์ภายในกลุ่มในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล กลุ่มที่ได้รับกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ยดีขึ้นกว่าก่อนทดลองเกือบทุกตัวแปร ในด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ ความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ตีแอลกอฮอล์ มีเฉพาะทักษะการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาและการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในการตีแอลกอฮอล์ที่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบไม่พบความแตกต่างทางสถิติในทุกด้าน และเมื่อนำมาเปรียบเทียบรายคู่ที่แตกต่างกันพบว่า ส่วนใหญ่ระหว่างก่อนและหลังการทดลองและระหว่างก่อนและระยะติดตามผล แตกต่างทางสถิติเกือบทุกด้าน แต่ระหว่างหลังทดลองและระยะติดตาม ไม่พบความแตกต่างทางสถิติในทุก ๆ ด้าน

4.2.1.2 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตและพฤติกรรมป้องกันการตีแอลกอฮอล์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล พบว่า มีความแตกต่างทางสถิติเกือบทุกด้าน มีเฉพาะองค์ประกอบด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการได้รับสนับสนุนทางสังคม ที่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์และอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1) ด้านความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ จากการศึกษาพบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 96.8) ระดับปานกลาง ร้อยละ 3.2 ระดับสูงไม่มี ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ที่มีคะแนนอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 74.2 ระดับปานกลาง ร้อยละ 16.1 และระดับสูงร้อยละ 9.7 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนแตกต่างกัน 2.22 คะแนน และแตกต่างกันโดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p = 0.10$)

หลังการทดลอง เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและสูงเพิ่มขึ้น (จากร้อยละ 3.2 เป็นร้อยละ 32.3 และจากร้อยละ 0.0 เป็นร้อยละ 16.1) โดยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ มีคะแนนลดลงจากก่อนทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.51$) และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนของทั้งสองกลุ่มพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$; 95 %CI 2.09 ถึง 7.46)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) แต่เพิ่มขึ้นกว่าหลังการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.31$) และกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนลดลงจากก่อนทดลองและหลังการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการทดลองดังกล่าว เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับการศึกษาของ ธาราทิพย์ ธรรมนพฤทธิ์ (2541) ได้พัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยพบว่า หลังการทดลอง มีคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งน่าจะเป็นผลจากผู้วิจัยได้จัดกระบวนการโดยรูปแบบค่อนข้างหลากหลายและเป็นขั้นตอนของการอบรมทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากกิจกรรมเบา ๆ สนุกสนาน ผ่อนคลาย และยังไม่รับลงรายละเอียดของเนื้อหาเกี่ยวกับการตีเอดส์ ทำให้มีการมองเห็นตนเองอย่างมีคุณค่า มองคนอื่นอย่างเข้าใจ และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อกระบวนการถึงขั้นตอนการคิดวิเคราะห์สถานการณ์อย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้เสนอภาพและเรื่องราวสะท้อนความรู้สึกจากผู้ได้รับผลกระทบจากคนที่ตีเอดส์ จากข่าว อินเทอร์เน็ต โปสเตอร์ ทางสื่อคอมพิวเตอร์ และเสนอตัวแบบ โดยเชิญวิทยากรต่างบทบาทที่มีเรื่องราวในอดีตที่เจ็บปวดจากการตีเอดส์ แล้วมาถ่ายทอดความรู้สึกประสบการณ์ที่ต้องเผชิญ คือ

บทบาทของคนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น และมีลักษณะนิสัยชอบลองทุกอย่าง รวมทั้งดื่มเหล้า เพราะอยากให้คนสนใจ จึงมักทำอะไรที่เป็นจุดเด่นทั้งดีและไม่ดี แต่ยังมีกรอบของการแสดงออก มีความรักต่อพ่อแม่และมีเป้าหมายชีวิต เมื่ออายุมากขึ้น พัฒนาการของวัยเปลี่ยนไป จึงมุ่งมั่นทำในสิ่งที่ดีจนประสบความสำเร็จ

บทบาทของแม่ที่มีลูกดื่มเหล้า จากการเชื่อเพื่อน เกรงใจเพื่อน อยากเด่น เพราะมีปมด้อยที่รูปร่างหน้าตา ได้มาถ่ายทอดความรัก ความห่วงใย ความรู้สึกของแม่ต่อลูก ความเจ็บปวดเมื่อลูกได้รับอันตราย และมีแต่การให้อภัยเสมอ

บทบาทของภรรยาที่มีสามีดื่มเหล้าแล้วทำร้ายครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาชีวิต การเงิน การงาน สุขภาพ จนในที่สุดต้องเสียชีวิตเพราะโรคตับแข็งและโรคแทรกซ้อนอื่น และเมื่อลูกเห็นตัวอย่างก็ดื่มตาม แม้จะรู้ว่ามิโทษ ชีวิตครอบครัวจึงมีแต่ความทุกข์ แต่ยังปรารถนาให้ลูกมีความสุขและเลิกดื่มเหล้า

ในบทบาทของพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยที่ได้รับผลทั้งระยะสั้นและระยะยาว เช่น อุบัติเหตุ ตับแข็ง ความทุกข์ทรมานจากการรักษา ความพิการ ภาระของครอบครัว

จากกิจกรรมดังกล่าว สามารถสะท้อนความรู้สึกได้ดีมาก สังเกตจากปฏิกิริยาสะท้อนกลับขณะนั่งฟัง คือ ร้องไห้ ซึม นั่งนิ่ง แต่เกือบทุกคนจะตั้งใจฟัง มี 2-3 คนที่พยายามรบกวนเพื่อน อาจเพราะกลัวหรือต่อต้าน หรืออาจไม่มีสมาธิ (จากการบอกเล่าของครู) แต่กระบวนการก็ผ่านไปได้ด้วยดี

กล่าวโดยสรุป ทักษะความคิดวิจารณญาณ เป็นการอธิบายพฤติกรรมภายในของบุคคล ถึงความสามารถในการคิด วิเคราะห์คำถาม หาคำตอบอย่างชัดเจน มีเหตุผล พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และสรุปได้อย่างถูกต้อง หาทางเลือกได้อย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติโดยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (สุวิทย์ มูลคำ, 2547) ในการศึกษาครั้งนี้ ไม่ได้เจาะจงที่จะพัฒนาทักษะชีวิตแบบเดียว ๆ แต่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมในการป้องกันการตีเอดส์ จึงอาจมีแนวโน้มของคะแนนลดลงเมื่อเวลาผ่านไป 4 สัปดาห์ แต่กระตุ้นได้โดยการให้แรงเสริมจากสื่อเอกสาร วีซีดีภาพกิจกรรม และการสนับสนุนของครู ผู้ปกครองและชุมชน จึงจะมีความยั่งยืน

2) ความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตาม แต่

คะแนนมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบโดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผล โดยแยกเปรียบเทียบเป็นระยะดังนี้

ก่อนการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีระดับคะแนนอยู่ในระดับสูงและปานกลาง ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มทดลอง 6.16 คะแนนและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$; 95 %CI -9.58 ถึง -2.74)

หลังการทดลอง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.22$; CI -4.97 ถึง -0.77) โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.09 คะแนน แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.004$; 95 %CI 1.08 ถึง 6.4) โดยมีคะแนนลดลง 3.74 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลอง 2.84 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.04$; 95 %CI -5.61 ถึง -6.57) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับหลังทดลอง ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนลดลงจากก่อนทดลอง และหลังทดลอง โดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่าโดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ

จากผลการทดลองดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานในประเด็นที่พบว่า โปรแกรมทำให้กลุ่มทดลองมีคะแนนดีขึ้นกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ นวนันท์ กิจทวี (2541) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า หลังการทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.40$) ในการทดลองครั้งนี้ จึงอาจเป็นผลจากกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนก่อนการทดลองที่สูงกว่ามาก (6.16 คะแนน; $p < 0.001$) ซึ่งความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นทัศนคติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น ความเอาใจใส่ของพ่อแม่ โดยเฉพาะมารดา หรือการแตกแยกของครอบครัว ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิต และจะมีผลกับพัฒนาการของวัยในระดับต่อไป (รัตนา ดอกแก้ว, 2539) มีผลต่อสภาพจิตสังคมของวัยรุ่น ทำให้เพื่อนมีอิทธิพลสูงและจะกระทำตามแบบกัน และเกิดความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (Ladd & Parkhurst, 1998; อ่างในอรัญญา แพทย์, 2544) ซึ่งจะมีโอกาสไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตและถูกผู้อื่นชักจูงได้ง่าย (Mcquire, 1985 อ่างในวิวรรณ สุธีโรกราส, 2536) ฉะนั้นการตีแผ่แอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากพัฒนาการของวัย โดยวัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับการมีคุณค่ามากที่สุด (Esteem need) เนื่องจากเป็นระยะที่มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองจะมีความไม่แน่นอน หวั่นไหวได้ง่าย จึงพยายามค้นหาและสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สร้างการยอมรับ และสร้างค่านิยมประจำตัว แต่จากข้อมูลคุณลักษณะของประชากร พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีสถานภาพทางครอบครัวที่ไม่แตกต่างกันมาก เช่น การอาศัยอยู่กับบิดามารดา และบิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยกัน แต่ทั้งปัจจัยเรื่องเพศอาจมีผลต่อทัศนคติต่อตนเอง โดยกลุ่มเปรียบเทียบเป็นเพศหญิงมากกว่ากลุ่มทดลองเล็กน้อย (19 ต่อ 12 คน) ซึ่งโดยส่วนใหญ่เพศหญิงมีความละเอียดอ่อน และใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จมากกว่าเพศชาย เนื่องจากผู้หญิง สังคมและครอบครัวจะสร้างกรอบการดำเนินชีวิตมากกว่า ได้รับการดูแลที่เข้มงวดกว่า ทำให้เกิดความสำเร็จและมีความภาคภูมิใจในตนเอง ครอบครัวและรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่า จึงอาจทำให้ค่าคะแนนสูงกว่ากลุ่มทดลอง

ในการออกแบบกิจกรรมครั้งนี้ มีกระบวนการค่อนข้างหลากหลายและใช้เวลามาก ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบนี้มากที่สุด เพราะเป็นพื้นฐานของการฝึกทักษะอื่นๆ เนื่องจากเป็นการ

ปรับเปลี่ยนทัศนคติการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีแนวคิดที่ว่า ถ้าคนเรารู้จักและเข้าใจตนเอง พอใจและภูมิใจในสิ่งที่เรามี เข้าใจคนอื่น ให้คุณค่าภายในจิตใจ รับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและลบ ย่อมจะอยู่ร่วมกับคนอื่นและทำให้สังคมมีความสุข จึงได้ออกแบบกระบวนการตามขั้นตอนดังนี้

- การสร้างเป้าหมายชีวิตในระยะสั้น โดยการค้นหาความคาดหวังจากการอบรม (สิ่งที่ต้องการและไม่ต้องการให้เกิดขึ้น) การสร้างกฎกติกาในการประชุมเพื่อฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม ต่อมาเป็นกิจกรรมรู้จักตนเองโดยใช้ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (กรมสุขภาพจิต, 2543) อภิปราย และสรุปเนื้อหาสำคัญของชีวิตต่อความสำเร็จในชีวิต

- กิจกรรม”คุณค่าแห่งชีวิต” โดยการค้นหาสิ่งดี ๆ ในชีวิต ถ่ายทอดให้เพื่อนและกลุ่มฟัง สรุปและเสนอเป็นภาพรวม วิทยากรสรุปบทเรียน โดยเน้นการมองคุณค่าทางจิตใจมากกว่าสิ่งที่อยู่ภายนอก ซึ่งทุกคนมีสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิต แล้วแต่มุมมองแต่ละคน ควรเคารพและชื่นชมคนอื่นเป็น ซึ่งมีประเด็นความภาคภูมิใจของกลุ่มคือ ด้านครอบครัวและชาติกำเนิด กล่าวคือ 1) ภูมิใจที่ได้เกิดเป็นคนไทย และอยู่ในครอบครัวที่ดี ภูมิใจที่มีโอกาสเรียน และเรียนได้เกรดสูง 2) สังคม/เพื่อนเช่น กล่าวคือ ภูมิใจที่มีเพื่อนที่ดี 3) ประสบการณ์ใหม่ เช่น การได้ไปเที่ยวในสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ หรือการได้มาร่วมกิจกรรมค่าย

- กิจกรรม “กว่าจะเกิดมาได้” เป็นการพูดถึงพระคุณแม่ พ่อ มีการนำเข้าสู่บรรยากาศ โดยวิทยากรและผู้วิจัยบรรยายประกอบภาพวิดิทัศน์ ขั้นตอนการคลอดและความเจ็บปวดที่แม่ได้รับ ความลำบากในการเลี้ยงดูของแม่ พ่อ และคลอดเพลง “น้ำตาแม่” ให้เด็กหลับตาฟัง ด้วยความสงบนิ่ง ผลของกิจกรรม เด็กเกือบทั้งหมดมีความตั้งใจ และซาบซึ้ง โดยมีเด็กกว่าครึ่งหนึ่ง น้ำตาไหลระหว่างฟังเพลง บางคนร้องไห้ไม่หยุด ต้องพักกิจกรรม เพื่อผ่อนคลายอารมณ์

- กิจกรรม “คุณค่าแห่งดอกไม้” เป็นการเลือกดอกไม้และให้วิเคราะห์เหตุผลการเลือก ตามมุมมองของตน สรุปและเสนอเป็นภาพรวมของกลุ่ม วิทยากรสรุปบทเรียนโดยให้แนวคิดของการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความแตกต่าง ทุกคนมีสิ่งที่ดีและไม่ดีประกอบอยู่ ตาเกือบทุกคนที่มามองในเชิงบวกซึ่งจะทำให้อยู่กับสังคมได้ดี ส่วนความแตกต่างนั้น เป็นสีสันและเป็นจริงในชีวิต คุณค่าที่แท้จริงคือภายในจิตใจไม่ใช่รูปลักษณ์ภายนอกเท่านั้น และถ้ามีการนำดอกไม้ที่หลากหลายมารวมกัน ก็จะเกิดคุณค่าใหม่ เช่นเดียวกับคนถ้ารวมกันก็จะสร้างคุณค่าและพลังใหม่เกิดขึ้นได้

- กิจกรรม “จุดดำ” โดยให้ดูกระดาษสีขาวที่มีจุดดำเล็ก ๆ 1 จุด ให้นักเรียนตอบว่าเห็นอะไร เกือบทุกคนมองเห็นจุดดำเล็กเป็นอันดับแรกและต้องถามหลายครั้งกว่าจะมีคนตอบว่าเห็นพื้นกระดาษสีขาว ซึ่งมีอยู่มากกว่า ทีมวิทยากรสรุปเรื่องการมองของคน มักเห็นสิ่งที่เด่นเป็นอันดับแรก และตัดสินใจสิ่งนั้นว่าคืออะไร แม้จะเป็นเพียงส่วนน้อย แต่เมื่อมองอย่างพิจารณา อาจมองเห็นสิ่งที่ดีกว่า มากกว่า

กล่าวโดยสรุป การเสริมสร้างทัศนคติด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม ได้เน้นการปรับเปลี่ยนมุมมองเรื่องคนทั้งตนเองและผู้อื่นโดยผู้วิจัยพยายามสร้างพลังจากภายใน (Empower) ให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นจริงของมนุษย์ ยอมรับความแตกต่าง และการเห็นคุณค่าของความรักจากครอบครัว การให้ของพ่อแม่ และการตอบแทนของลูก โดยพยายามสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และสุดท้ายทีมวิจัยพยายามเชื่อมโยงให้เห็นว่า การดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นเป็นการสร้างค่านิยมของสังคม ให้รู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่ มีเพื่อน มีสังคม แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นมากมาย ดังเรื่องราวที่เสนอในกิจกรรมที่ผ่านมา และผู้วิจัยพยายามให้รู้สึก ว่า ทุกคนที่มาร่วมกิจกรรมคือ แกนนำของเพื่อน พี่ น้อง (ผู้อำนวยการโรงเรียนได้แสดงความคาดหวังและให้กำลังใจตอนพิธีเปิด) เป็นตัวแทนของทุกคนรวมทั้งครอบครัว ฉะนั้นเมื่อทุกคนมีความคาดหวัง ต้องให้ความหวัง ควรสร้างเป้าหมายชีวิตและเดินทางสู่เป้าหมายด้วยใจที่

มุ่งมั่น และตนเป็นที่พึ่งแห่งตน จึงควรทำสิ่งที่ดี เพื่อตนเองและคนที่รัก จึงทำให้องค์ประกอบนี้เป็นไปตามสมมติฐาน

3) ทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา จากการศึกษาพบว่า

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลอง มีจำนวนคนที่มีความรู้ในระดับคะแนนอยู่ในระดับสูงมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเล็กน้อย (ร้อยละ 25.8 และ 19.4) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 71.0 และ 80.6) แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน ทั้งสองกลุ่มโดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p=0.41$; 95% CI -2.21 ถึง 2.23)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 0.61 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่า โดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p=1.00$; 95 %CI -3.38 ถึง 2.15) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบคะแนนลดลง 0.39 คะแนน และลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=1.00$; 95 % CI -2.01 ถึง 2.75) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่าโดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.29 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.052$; 95% CI -4.59 ถึง 1.45) และกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนลดลงจากก่อนทดลองและหลังการทดลอง โดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่า 3.07 คะแนน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$; 95 % CI 0.80 ถึง 5.33)

จากผลการทดลองดังกล่าว จะเห็นว่า แม้หลังการทดลองและระยะติดตาม กลุ่มทดลองจะมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$) จากการศึกษาของพิสมัย สุขอมรัตน์ (2540) พบว่า โปรแกรมทักษะชีวิต ทำให้ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของกลุ่มทดลองดีขึ้น ($p=0.01$) และสอดคล้องกับการวิจัยของ ธาราทิพย์ ธรรมนพฤทธิ์ (2541) ได้พัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยพัฒนาทักษะการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการวิจัยของ นวนันท์ กิจทวี (2541) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ทักษะการตัดสินใจดีขึ้นกว่าก่อนทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$) และสอดคล้องกับการศึกษาของ เมมมอน (Maymon, 1984; อ้างในพิสมัย สุขอมรัตน์, 2540) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโครงการป้องกันการสูบบุหรี่ โดยการให้รู้จักการตัดสินใจแก้ปัญหา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการสูบบุหรี่

ทักษะในการตัดสินใจ เป็นการประเมินทางเลือกจากข้อมูลที่ค้นหาได้ โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ถึงผล ความเป็นไปได้ และตัดสินใจเลือกอย่างดีและเหมาะสมที่สุด โดยมีการผสมผสานระหว่างความคิด (Cognition) และความรู้สึก (Affection) จึงต้องอาศัยประสบการณ์ ค่านิยม การรับรู้ร่วมในการตัดสินใจ ฉะนั้นขั้นตอนการตัดสินใจจึงเป็นขั้นตอนที่มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีได้ (Hamrick et al, 1980; อ้างในพิสมัย สุขอมรัตน์, 2540) ส่วนการแก้ไขปัญหาเป็นผลต่อเนื่องจากการตัดสินใจ เมื่อจะกระทำสิ่งใด ๆ โดยเฉพาะที่อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพ บุคคลนั้นควรหาทางเลือก ประเมินผลดีผลเสีย ตัดสินใจเลือกหนทางที่เหมาะสมและลงมือแก้ไขปัญหอย่างมีวิจรรย์ญาณและสร้างสรรค์ รับผิดชอบผลที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองและผู้อื่น ย่อมจะทำให้บุคคลนั้น มีคุณค่าควรแก่การยอมรับ

จากนิยามดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญของทักษะการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา เพราะเป็นพฤติกรรมที่ใกล้ชิดกับการกระทำหรือการแสดงออกมากที่สุด จึงควรผ่านการกลั่นกรองเหตุและผล ความรู้สึก ด้านแรงขับจากภายใน โดยเฉพาะการตัดสินใจดีหรือไม่ดีมีแอลกอฮอล์ นอกจากการให้เหตุผล

ประกอบแล้ว ยังต้องอ้างความรู้สึกและใช้แรงดันต่อสถานการณ์คืบขันนั้นเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งต่อเนื่องจากกิจกรรมการคิดวิจารณ์ญาณ คือ หลังจากการเรียนรู้และวิเคราะห์สถานการณ์และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์แล้ว จึงแบ่งกลุ่มระดมสมอง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนครอบครัว โดยการค้นหาสาเหตุ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน เพื่อให้เกิดความตระหนักว่า แอลกอฮอล์เป็นปัญหาใกล้ตัวของทุกคน ทุกคนควรรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขอย่างมีวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ และใช้ทุนทางสังคม โดยนักเรียนได้จัดทำโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและชุมชน 3 โครงการ คือ โครงการเยาวชนรุ่นใหม่ห่างไกลแอลกอฮอล์ โครงการรณรงค์ต่อต้านการดื่มแอลกอฮอล์ และสื่อจากใจไม่ดื่มแอลกอฮอล์ (รายละเอียดจัดภาคผนวก) และออกมานำเสนอต่อกลุ่มใหญ่เพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก ภูมิใจในผลงาน และมุ่งมั่นในการทำโครงการให้สำเร็จ หลังจากนั้นทีมวิจัยจึงได้สรุป และวิเคราะห์วิจารณ์โครงการ และเพื่อให้นักเรียนเกิดความผ่อนคลาย และสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะได้ จึงจัดกิจกรรมในตอนกลางคืน โดยการแสดงบทบาทสมมติ คือ การนำเสนอสถานการณ์การดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวและชุมชน โดยแสดงถึงปัญหา สาเหตุ /ผลกระทบและแนวทางแก้ไข ผู้วิจัยได้เล่านิทานเรื่อง “เพื่อนกิน” เพื่อให้ข้อคิดเรื่องการคบเพื่อน ร่วมกันอภิปรายและทีมวิจัยสรุปบทเรียน และให้การบ้านไปเขียนเป้าหมายชีวิตในระยะ 1-5 ปี หลังจาก 10 ปี และ 20 ปี เพื่อแสดงถึงการวางแผน ความตั้งใจและการตัดสินใจที่จะกระทำในอนาคต นำมาส่งตอนเช้าหลังกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมอบคืนให้ตอนพิธีปิด โดยให้นักเรียนนำไปติดไว้ที่บ้าน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นในการมีชีวิตอย่างมีเป้าหมาย และให้รูปหัวใจคนละ 4 ดวง ให้เขียนความรู้สึกต่อการอบรม การให้คำสัญญาต่อตนเอง ต่อโรงเรียนและต่อครอบครัว นำมาติดหน้าห้อง แต่คำสัญญาต่อครอบครัวให้นำมามอบให้ผู้ปกครองช่วงพิธีบายศรีสู่ขวัญ และกระบวนการสุดท้ายที่สำคัญที่สุดคือ ในช่วงพิธีปิด ได้ให้นักเรียนที่สมัครใจ ออกมาแสดงเจตนารมณ์ในการไม่ดื่มแอลกอฮอล์ เป็นนักเรียนชายทั้งสองคน โดยสัญญาว่า จะไม่ดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด จนกว่าจะอายุ 18 ปีหรืออย่างน้อยที่สุดต้องจบ ม. 3 ก่อน ส่วนคนอื่นได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงเจตนารมณ์ในใจหลังจากฟังการเทศนาธรรม และมีการบายศรีสู่ขวัญ และผูกแขนจากครูผู้ปกครอง

จากการฝึกทักษะในการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาคือ กระบวนการดังกล่าว เป็นความต่อเนื่องจากการฝึกทักษะอื่น แต่ผู้วิจัยพยายามที่จะเชื่อมโยงและสรุปบทเรียนทุกครั้งเพื่อให้เกิดการสรุปยอดความคิดในแต่ละทักษะ ซึ่งผลการประเมินในกิจกรรมนี้ กลุ่มทดลองได้ให้ความร่วมมือดี มีสมาธิและความตั้งใจมากพอสมควร เนื่องจากได้จัดกิจกรรมที่โรงเรียน มีแรงสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง รุ่นพี่และรุ่นน้อง (รายละเอียดกิจกรรมอยู่ในส่วนของแรงสนับสนุนทางสังคม) และเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมความเชื่อของคนภาคอีสาน จึงมีพิธีทางศาสนาและทางพราหมณ์ เพื่อสร้างเสริมจากสังคมและความตั้งใจที่จะกระทำสิ่งนั้นจริง

4) การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีผลการทดลองดังนี้

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.8 และร้อยละ 64.5) แต่กลุ่มทดลองกลุ่มที่มีระดับคะแนนต่ำมีมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ (ร้อยละ 35.5 และร้อยละ 22.6) แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.29$; 95 %CI 3.03 ถึง 1.74)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 1.94 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่า มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.04$; 95 %CI -3.83 ถึง -3.96)

ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบคะแนนลดลง 0.45 คะแนน และไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p=1.00$; 95 %CI -1.77 ถึง 2.67)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 3.23 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.002$; 95 %CI -5.39 ถึง -1.06) แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากก่อนและหลังการทดลอง โดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่า 2.00 คะแนน และไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p=0.051$; 95 %CI -.041 ถึง 4.41)

จากผลการทดลองดังกล่าว จะเห็นว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีทักษะในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับการวิจัยของ Gilbert J. Botvin (2000) ได้วิจัยและพัฒนาโปรแกรมการป้องกันการบริโภคแอลกอฮอล์ บุหรี่ และยาชนิดอื่นๆ (Alcohol Tobacco and other drugs: ATODs) โดยใช้โปรแกรมทักษะชีวิต (The Life Skills Training Program) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับตัวบุคคลนั้นมี 3 ปัจจัย และหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญคือ ทักษะทางสังคม โดยใช้ทักษะในการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์กับสังคม การเคารพผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย หลังการทดลองพบว่า ไม่มีผลต่อการที่ดื่มแอลกอฮอล์หนักหรือติดแอลกอฮอล์ แต่มีผลในระยะ 6 เดือนหรือ 1 ปี

ทักษะการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นทักษะที่สำคัญไม่น้อยกว่าทักษะอื่น เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะวัยรุ่นตอนต้นที่มีบุคลิกสับสนระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ การแสดงออกทั้งคำพูดและท่าทางจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ถูกต้องตรงตามความต้องการ เหมาะสมกับกาลเทศะ สร้างความพึงพอใจต่อการมีปฏิสัมพันธ์ ช่วยสร้างความมั่นใจและมีผลต่อพัฒนาการในวัยผู้ใหญ่ต่อไป อีกมุมหนึ่งถ้าขาดทักษะที่ดี อาจเป็นคนที่มีบุคลิกเก็บตัว ไม่มีเพื่อน และอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างไม่มีความสุข ซึ่งทักษะนี้ต้องเข้าใจพฤติกรรมตนเอง รับรู้ความต้องการและความรู้สึกผู้อื่น “รู้เขา รู้เรา” และเอาใจเขามาใส่ใจเราด้วยความรัก (จุฬารณย์ โสตะ, 2546) ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมซึ่งต่อเนื่องจากภาคภูมิใจคือ หลังจากรู้จักและเข้าใจตนเอง มองเห็นศักยภาพที่มีอยู่ และเข้าใจความแตกต่างของคน มองเห็นคุณค่าคนอื่น จึงเป็นกิจกรรมการอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีปฏิสัมพันธ์ โดยมีกิจกรรมดังนี้

- กิจกรรม “สายน้ำแห่งชีวิต” โดยจัดช่วงกลางคืน เพื่อสร้างบรรยากาศที่เงียบ มีสมาธิ โดยแบ่งกลุ่มเล่าเรื่องราวในชีวิตของตนให้เพื่อนฟัง ผ่านการวาดรูป โดยให้สายน้ำเป็นตัวแทนชีวิตตน ก่อนหินคืออุปสรรค เมื่อเริ่มไหลจากต้นน้ำที่เหมือนกัน แต่เมื่อเวลาที่เปลี่ยนไป แต่ละคนอาจมีอุปสรรค ทำให้เส้นทางเปลี่ยน แต่ยังคงเดินทางอีกยาวไกล จุดประสงค์ของกิจกรรมนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ชีวิตคนอื่น การให้กำลังใจกันและช่วยเปิดหน้าต่างบาน “ความลับ” คือ เราไม่รู้ เขาไม่รู้ (จุฬารณย์ โสตะ, 2546) ช่วยแสดงถึงความจริงใจและ การมี “เพื่อน”

- กิจกรรม “เชื้อใจผู้นำ บทบาทการเป็นผู้ตามและการเป็นโค้ช” เพื่อสร้างบทบาทที่เหมาะสม การทำงานเป็นทีม และการดูแลผู้อื่น โดยการปิดตาผู้ตาม ให้ผู้นำพาเพื่อนฝ่าฟันอุปสรรค ให้ถึงเป้าหมายอย่างปลอดภัย แล้วสลับบทบาทกัน วิทยากรสังเกตการแสดงออกของแต่ละคู่ทั้งการเป็นผู้นำและผู้ตาม ให้ตัวแทนแสดงความรู้สึก สรุปบทเรียนที่ได้

- กิจกรรม “ทุกคนมีดี ทุกคนมีพลัง เราทำได้” โดยให้ฝึกทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความซื่อสัตย์และการวางแผนแก้ปัญหา เพื่อให้ทีมมุ่งสู่ความสำเร็จ โดยมีเวลาเพียง 20 วินาทีในแต่ละครั้งให้แต่ละกลุ่มสื่อสารตัวเลขให้ถูกต้อง 5 ชุด แต่ละชุดมีตัวเลข 6 หลัก แสดงผลงานให้เห็นบน

จคอมพิวเตอร์ตลอดเวลา ซึ่งบางคนอาจท้อใจ เสียใจ บางกลุ่มอาจโกรธเพื่อน โกรธตัวเอง โกรธวิทยากรที่เข้มงวด แต่สุดท้ายเมื่อกลุ่มทำสำเร็จ เป็นความภูมิใจสูงสุดและมีคุณค่าและไม่คิดว่าจะทำได้ วิทยากรสรุปบทเรียน โดยพยายามสื่อให้เห็นว่า ในเวลาอันจำกัด ความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายคน แม้เป็นเรื่องที่ยากแต่ทุกคนสามารถทำได้ ถ้าเชื่อมั่นในความสามารถ ในชีวิตจริง บางครั้งอาจโดดเดี่ยว มีความยากลำบาก แต่เมื่อเราทำได้สำเร็จ คนที่ยืนดีในความสำเร็จคนแรก คือตัวเราเอง และคนที่หวังและแอบภูมิใจคือพ่อแม่ ฉะนั้นการไม่ดื่มแอลกอฮอล์ แม้จะปฏิเสธยาก และต้องอาศัยการตัดสินใจที่ดี แต่ถ้ามีความตั้งใจจริงก็เชื่อว่าสามารถทำได้ เพราะเป็นเรื่องที่ยากจนแทบไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้ก็เคยทำมาแล้ว แต่เมื่อทำสำเร็จ ผลดีจะเกิดกับเรา หลังจากนั้น ผู้วิจัยบรรยายเรื่องการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการสร้างมนุษยสัมพันธ์

เมื่อประเมินผลการทำกิจกรรมจะพบว่า ในช่วงแรกบางคนอาจนึกสนุก แกล้งเพื่อน แกล้งเพื่อนบ้าง และทำเล่นๆ แต่ที่มหาวิทยาลัยและครูจะพยายามเน้นกติกา มีท่าทางจริงจัง และมีการลงโทษ ให้เริ่มใหม่จนกว่าจะทำได้ (โดยเฉพาะกิจกรรมทุกคนมีดี) ทำให้กลุ่มต้องวางแผนและตั้งใจมาก เมื่อสำเร็จจะดีใจด้วยการกระโดดจนตัวลอย เมื่อสรุปบทเรียน คำตอบที่ได้ทุกกลุ่มคือ ความสามัคคี รู้สึกรักและเข้าใจเพื่อนมากขึ้น และจากการสังเกตจะเดินเป็นกลุ่มมากขึ้น พูดคุยอย่างสนิทสนม และหลังการทดลอง 1 และ 4 สัปดาห์ยังมีความพอใจผลการอบรมที่ทำให้มีความรักสามัคคีกับเพื่อน

5) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด มีผลการทดลองดังนี้

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่คะแนนอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 77.4 และร้อยละ 67.7) และปานกลาง ระดับต่ำไม่มี แต่เมื่อทดสอบทางสถิติ ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p = 0.21$; 95 %CI -1.71 ถึง 4.03) (คะแนนเฉลี่ย 52.94 : 51.77 ; ต่างกัน 1.16 คะแนน; $p = 0.21$; 95% CI -1.71 ถึง 4.03) แต่กลุ่มทดลอง กลุ่มที่มีคะแนนสูง มีมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ (ร้อยละ 77.4 ; 67.7)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 3.35 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่า มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.01$; 95%CI -6.10 ถึง -0.60) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ (2.42 คะแนน ; $p = 0.05$; 95 %CI -4.82 ถึง -1.01) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ (2.09 คะแนน; $p = 0.02$; 95%CI -3.19 ถึง -4.23)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลอง 2.19 คะแนน โดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p = 0.09$; 95%CI -4.53 ถึง 0.27) และกลุ่มเปรียบเทียบไม่พบความแตกต่างทางสถิติเช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่า 1.90 คะแนน และไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p = 0.09$; 95%CI -0.94 ถึง 4.75)

จากผลการทดลองดังกล่าวจะเห็นว่า ภายหลังจากการทดลองกลุ่มทดลองมีทักษะดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับการวิจัยของ จรรยา ลาภศิริอนันต์กุล (2542) ที่พัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านชุมนุมนักเรียน พบว่า กลุ่มทดลองมีการจัดการกับความเครียดดีขึ้นมากกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการวิจัยของ พิสมัย สุขอมรัตน์ (2540) ที่พบว่า การพัฒนาทักษะการจัดการความเครียดช่วยป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ ($p < 0.001$) และสอดคล้องกับการวิจัยของ Gilbert J. Botvin (2000) ที่พบว่าการพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการความเครียด ความโกรธ ความขัดแย้งชีวิตเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยป้องกันการบริโภคแอลกอฮอล์ บุหรี่ และยาชนิดอื่นๆ (Alcohol Tobacco and other drugs: ATODs) ได้หลังจากมีการประเมินผลในระยะยาว

และบอวินกับคณะ (Botvin et al, 1984) ยังได้พบอีกว่า การพัฒนาทักษะการเผชิญความเครียด จะมีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($p < 0.001$) สอดคล้องการศึกษาของ กิลไครสต์ และแมกเวล (Gilchrist, L.D., Shinke, S.P. & Maxwell, J.S., 1986-1987; อ้างในพิมพ์ใจ บุญยัง, 2540) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่น 4 ปัญหา คือ การมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ การใช้ยาเสพติดหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่และความเครียด พบว่า สามารถลดและเลิกพฤติกรรมการสูบบุหรี่ การใช้ยาผิดกฎหมายและการดื่มแอลกอฮอล์ได้ และทำให้รู้จักการหลีกเลี่ยงอย่างเหมาะสม

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Emotional coping and stress management) ตามแนวคิดของ ลาซารัสและฟอล์คแมน (Lazarus & Folkman, 1984; อ้างในจรรยา ลากศิริอนันต์กุล, 2542) ได้เสนอแนวคิดว่า ความเครียดประกอบด้วย 1) สิ่งที่ทำให้เกิดปัญหา (Event or stressor) เป็นสิ่งคุกคามหรือสิ่งที่มากระตุ้น 2) การประเมิน (Appraisal) ส่วนใหญ่อาศัยประสบการณ์ในอดีต ความคิด ความเชื่อ และ 3) การเผชิญความเครียด (coping) โดยแต่ละคนจะมีพฤติกรรมหรือวิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นกับวัฒนธรรม ความเชื่อ และความสำเร็จในอดีต เช่น การผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ โดยการบริหารร่างกาย การนวด การฝึกการหายใจ และการปรับความคิด (จุฬารณย์ โสตะ, 2546) แต่วัยรุ่นในปัจจุบัน มักเลียนแบบตัวอย่างจากสื่อ เพื่อน ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การเที่ยวสถานเริงรมย์ การดื่มแอลกอฮอล์ หรือถ้ามีความเครียดในระดับสูง อาจตัดสินใจทำร้ายตนเองหรือทำร้ายคนอื่นได้ การสนับสนุนทางสังคมโดยการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นที่ไว้วางใจ สัมพันธภาพระหว่างกันจะสร้างคุณค่าและช่วยลดความเครียดได้ (จำลอง ดิษยวานิช, 2545) ดังการศึกษาของ เคิร์คแฮม และชิลลิงค์ (Kirkham, M.A. & Shilling II, R.F., 1989; อ้างในพิมพ์ใจ บุญยัง, 2540) ศึกษาผลการฝึกทักษะชีวิตให้แก่กลุ่มมารดาที่มีลูกพิการ ในด้านทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา การควบคุมอารมณ์ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ทำให้มารดาเด็กรู้สึกคลายเครียดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด เสนอทางเลือกในการจัดการที่ดี เหมาะสมกับตนเอง โดยออกแบบกิจกรรมคือ

- ประเมินและวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเอง (ผลอยู่ในภาคผนวก)
- และการบรรยายโดยเสนอสื่อวีดิทัศน์ ยกตัวอย่างจากข่าว เรื่องความเครียด สาเหตุและผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น แนวทางในการจัดการความเครียด และการหลีกเลี่ยงการแก้ไขปัญหามาแบบผิดๆ แจกเอกสารสำหรับศึกษาด้วยตนเอง
- สาธิตและฝึกปฏิบัติการผ่อนคลายความเครียดด้วยวิธีการหายใจ การบริหารร่างกายแบบซิกง การกดจุดลดความเครียด

จากการประเมินกิจกรรมโดยการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจในกิจกรรมพอสมควร อาจจากผลการประเมินความเครียดส่วนใหญ่อยู่สูงกว่าปกติเล็กน้อย ร้อยละ 61.3 (ช่วงคะแนน 18-25 คะแนน) และมีการปรับตัวตามพัฒนาการ แต่สามารถดูแลและจัดการได้ ไม่ทำให้เกิดความผิดปกติ เช่น การออกกำลังกาย การฟังเพลงหรือพูดคุยกับเพื่อน รองลงมาคือ เกณฑ์ปกติ ร้อยละ 25.8 (6-17 คะแนน) ส่วนในระดับสูงมาก (30-60 คะแนน) มี 2 คน แต่จากการการวิเคราะห์ของผู้วิจัยน่าจะเกิดจากอ่านหนังสือไม่คล่องและขาดทักษะการทำแบบทดสอบ (การประเมินทุกครั้งผู้วิจัยจะอ่านและดูตัวอย่างใกล้ชิด แต่ครั้งนี้ ผู้วิจัยอ่านให้ฟังและทำพร้อมกัน จึงไม่ได้เข้าไปดูแลตลอดเวลา) แต่จากการสังเกตและบอกเล่าของครูและเพื่อน ทั้งสองคนชอบสนุก ไม่ค่อยเครียดไม่ค่อยขัดแย้งกับคนอื่น ส่วนสาเหตุการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มทดลอง ไม่ได้เกิดจากความเครียด แต่เพื่อสังคม อยากลอง การเลียนแบบและการไม่ห้ามของผู้ปกครองเมื่อ

ดื่มในงานเทศกาล ผู้วิจัยจึงพยายามสรุปและเน้นให้เห็นผลเสียจากความเครียดในอนาคต และแนะนำวิธีการให้หลากหลาย หลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์หรือมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ จึงทำให้การทดลองเป็นไปตามสมมติฐาน

6) พฤติกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์

(1) การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ดื่มแอลกอฮอล์ ผลการทดลองดังนี้

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนอยู่ในระดับสูงและระดับต่ำในอัตราที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 48.4 และร้อยละ 35.5) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำ (ร้อยละ 54.8) แต่เมื่อทดสอบทางสถิติ ทั้งสองกลุ่ม ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ($p=0.26$; 95% CI -2.52 ถึง 1.29)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 3.38 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่า มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.007$; 95%CI-5.98 ถึง -0.79) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยโดยไม่พบความแตกต่างทางสถิติ (0.45 คะแนน; $p=1.00$; 95%CI -2.54 ถึง 1.63) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2.32 คะแนน; $p=0.01$; 95% CI 0.32 ถึง 4.33)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลอง 2.84 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.08$; 95%CI-5.92 ถึง -0.24) และกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากก่อนและหลังทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่า 1.39 คะแนน และแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.13$; 95% CI -1.06 ถึง 3.83)

จากผลการทดลองดังกล่าวจะเห็นว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีทักษะการปฏิเสธดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับการวิจัยของพิมพ์ใจ บุญยัง (2540) ที่เสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะในการปฏิเสธมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบและมากกว่าก่อนทดลอง และสอดคล้องกับการศึกษาของพิสมัย สุขอมรัตน์ (2540) ที่พบว่าทักษะในการปฏิเสธการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และดอย (Doi, 1993; อ้างในพิมพ์ใจ บุญยัง, 2540) ได้ศึกษาโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนเกรด 7 พบว่านักเรียนมีทักษะการปฏิเสธเพิ่มขึ้น และเมื่อติดตามผลหลังจัดกิจกรรม 1 เดือนและอีก 1 ปีต่อมา นักเรียนกลุ่มเดิมยังคงไม่สูบบุหรี่ สอดคล้องกับการศึกษาของ ซาลลิสและคณะ (Sallis, et al., 1990; อ้างในพิมพ์ใจ บุญยัง, 2540) ที่สามารถปฏิเสธคำชักชวนของเพื่อนได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม เช่นเดียวกับการศึกษาของนวนันท์ กิจทวี (2541) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะการปฏิเสธมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ($p=0.335$)

ทักษะในการปฏิเสธ เป็นทักษะที่สำคัญของการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ เป็นการแสดงเจตคติและได้ตัดสินใจแล้วจะ “ปฏิเสธ” โดยบุคคลนั้นต้องรู้ว่า เป็นสิทธิอันชอบธรรมในการปฏิเสธและรู้ว่า พฤติกรรมนี้ “ต้องปฏิเสธ” (กรมอนามัย, 2539) หลักการปฏิเสธที่ได้ผล ควรจริงจังจริงจังและชัดเจนทั้งคำพูดและสีหน้าท่าทาง การแสดงออก ส่วนใหญ่ไม่ได้ผลเนื่องจากมีท่าทางเกรงใจ ลังเล ใช้เหตุผลอย่างเดียวแต่ไม่อ้างความรู้สึก หรือนิ่งร่วมวงแต่ไม่ดื่ม แต่ทำให้มีโอกาสดูถูกซ้ำและดื่มในที่ลับ

การดำเนินกิจกรรมในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้บรรยายด้วยสื่อวีดิทัศน์เรื่องหลักการปฏิเสธและสถานการณ์ที่ต้องปฏิเสธตามหลักของกรมสุขภาพจิต (2540) เพื่อให้ นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด ผู้วิจัย

จึงสาธิตและฝึกปฏิบัติ โดยให้แสดงบทบาทสมมติ ส่วนใหญ่ปฏิเสธไม่ได้ผลเมื่อถูกเข้าชี้มาๆ และบางคนจะนึกสนุก และถือเป็นการแสดงละครให้คนอื่นดู ซึ่งทักษะนี้ ผู้วิจัยได้ฝึก ณ ห้องประชุมโรงเรียนหนองตมหนองงูเห่ล้อมวันสุดท้าย โดยมีนักเรียนรุ่นพี่ รุ่นน้องและผู้ปกครองมานั่งดู สร้างความสนุกสนานและทำให้กลุ่มตัวอย่างประทับใจมาก กล่าวแสดงออกเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับวันแรกๆ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้อภิปรายและสรุปยอดความคิดของทักษะนี้

(2) การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์และการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ มีผลการทดลองดังนี้

ก่อนการทดลอง ส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 61.3) และสูง (ร้อยละ 35.5 และ 29.0) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทั้งสองกลุ่มพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.47$; CI -3.35 ถึง 3.60)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.45 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่า มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.15$; 95%CI -5.52 ถึง 0.62) และกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3.48 คะแนน; $p = 0.01$; 95 % CI 0.54 ถึง 6.43)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากก่อนและหลังทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 1.00$) แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนลดลงจากก่อนทดลอง 0.90 คะแนน โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ลดลงจากหลังทดลอง 2.68 โดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.047$; 95 %CI 3.12 ถึง 5.32) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่า 3.87 คะแนน และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.04$; 95 %CI -0.55 ถึง 8.29)

จากผลการทดลองดังกล่าวจะเห็นว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามสมมติฐานทั้งหมด เช่นเดียวกับการศึกษาของ ขอนวนันท์ กิจทวี (2541) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า หลังการทดลองและระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้ามากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ($p = 0.10$) อาจเนื่องจากการเสพยาบ้า มีฤทธิ์ในการเสพติดมากกว่าแอลกอฮอล์ และเฉพาะกลุ่ม ฉะนั้นการหลีกเลี่ยงกิจกรรมอาจยากกว่า และควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษามากขึ้น เพราะกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตหรือการประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ ถ้าต้องการให้มีความสมบูรณ์แบบและได้ผลอย่างยั่งยืนต้องใช้เวลา 2-4 ปี (WHO, 1994; อ้างใน ขอนวนันท์ กิจทวี, 2541) ต้องมีการผสมผสานกระบวนการที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดการสอนทักษะชีวิตของกรมสุขภาพจิตและองค์การอนามัยโลก (อำนวยการสุขภาพจิต, 2540) ที่ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องผสมผสานกันไปทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ไม่สามารถแยกส่วนได้

พฤติกรรมของมนุษย์ มีผู้รู้และนักปราชญ์มากมายพยายามหาหลักเกณฑ์อธิบาย บางแนวคิดให้ จิตเป็นตัวกำหนด (เพลโตและเดการ์ต) หรือเป็นสัญชาตญาณแห่งความต้องการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ ทำให้เกิดโครงสร้างของ อิด อีโก้ และซูเปอร์อีโก้ (Freud) หรือ แนวคิดของนักจิตวิทยาสุกฤษฎีนิยมที่อธิบายว่า ถ้ามนุษย์มีเสรีภาพในการแสดงพฤติกรรม โดยปราศจากการควบคุมแล้ว มนุษย์จะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพโดยสมบูรณ์ มิได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมใด แต่ที่ได้รับความนิยมมากคือ นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม โดยสกินเนอร์ เชื่อว่า มนุษย์ถูกควบคุมโดยเงื่อนไขเสริมแรงและเงื่อนไขแห่งการสะท้อน จึง

ไม่มีเสรีภาพที่แท้จริง (สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2539) ฉะนั้นถ้าพฤติกรรมใดที่ได้รับความพอใจ จึงมีโอกาสมากที่จะทำในอนาคต แต่ถ้าพฤติกรรมใดมีผลไม่น่าพอใจ จะเป็นตัวการทำให้เราหยุดพฤติกรรมนั้นเสีย (จารุวรรณ นิพนพานนท์, 2543)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบโปรแกรม เพื่อหวังผลพฤติกรรมในทางบวก และเป็นแรงเสริมให้กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจ และมีพฤติกรรมต่อเนื่องไปในอนาคต โดยแรงเสริมที่ให้มีทั้งเพิ่มพลังอำนาจในตนเอง (Empower) จากกระบวนการฝึกอบรมที่กล่าวมา ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย และมีแรงเสริมจากสังคม (Social support; House, 1981) คือ ครอบครัว ครู เพื่อนในกลุ่มที่รับการอบรม รุ่นพี่ รุ่นน้องที่มองเป็นตัวแบบ โดยจะมีการกล่าวถึงว่า “เราน่าจะได้อบรมบ้าง อิจฉาจังเลย น่าสนุกและได้ความรู้” นอกจากนั้นยังมีหลวงพ่อบุญมาศ พราหมณ์พิธีบายศรี แกนนำชุมชน มาเป็นแรงสนับสนุน ให้พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มสู่ความยั่งยืน และช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชน ให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรมดังกล่าว โดยการจัดประชุมเวทีเสวนา เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยและพัฒนาในต่างประเทศ ที่เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างทักษะชีวิต ในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ สุบบุหรี่ ไซยาอื่น ๆ (Alcohol Tobacco and other drug; ATODs) โดย Gilbert J. Botvin (2000) ได้ออกแบบสำหรับเป็นโปรแกรมพื้นฐานของโรงเรียน (School-Base intervention) ในระยะแรกสำหรับวัยรุ่นหนุ่มสาว (Younger population) โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อลดพฤติกรรมการใช้ ATODs ในทางที่ผิด (Hawkins et al., 1992) การนำกรอบแนวคิดและทฤษฎีมาอธิบาย เพื่อให้เกิดผลขับเคลื่อนปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้เป็นพลวัตรทั้งปัจจัยด้านบุคคล ใน 3 องค์ประกอบคือ 1) ด้านบุคคล คือ ความเชื่อ ทศคติ 2) การสอนทักษะส่วนบุคคลในการสร้างสมรรถนะและการต้านทานแรงกดดันจากสังคม เช่น การตัดสินใจ การสื่อสาร ความคิดวิจารณ์ญาณ และ 3) ทักษะทางสังคม สิ่งแวดล้อมทั้งบรรทัดฐานในสังคม พ่อแม่ และคนที่มิอิทธิพลต่อบุคคลนั้น ๆ รวมทั้งทักษะการสื่อสารทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาและการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม

จากผลการทดลองเชิงปริมาณ เพื่อประเมินพฤติกรรมป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะพบว่า แม้จะไม่เป็นไปตามสมมติฐานหมดทุกข้อ แต่ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สนับสนุนผลการวิจัยนั้น มีความสำเร็จในระดับหนึ่งที่น่าพอใจ ทั้งผู้ปกครอง ครู ผู้นำและนักเรียนกลุ่มทดลอง แต่ในระยะยาว ถ้าจะให้มีความสมบูรณ์ ต้องอาศัยแรงเสริม (ทั้ง 4 ด้าน) จากผู้ให้การสนับสนุนทุกฝ่าย ช่วยกระตุ้น ดูแลด้วยความรักความเมตตา ย่อมจะทำให้เกิดประโยชน์ไม่เฉพาะเด็ก แต่จะกระทบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และอนาคตของชาติในที่สุด

2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ภายหลังการทดลองและระยะติดตามผล กลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคม ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับกระบวนการ และมากกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ จากการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองและระยะติดตามผล กลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคม ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน แต่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับกระบวนการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ดังผลการศึกษาดังนี้

ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนปานกลางและต่ำใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 41.9 และ 38.7) กลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 58.1) รองลงมาคือระดับสูงและ

ระดับต่ำ (ร้อยละ 22.6 และ 19.4) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทั้งสองกลุ่มพบว่า กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.04$; 95%CI -4.95 ถึง 0.44)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.45 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพบว่า มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.049$; 95 %CI -4.42 ถึง -0.49) ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (0.64 คะแนน; $p = 1.00$; 95%CI -2.84 ถึง 1.55) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (0.45 คะแนน; $p = 0.35$; 95%CI -2.88 ถึง 1.98)

ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้น 2.71 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.02$; 95%CI -5.10 ถึง -0.31) แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหลังทดลองและระยะติดตาม พบว่าแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 1.00$; 95%CI -2.43 ถึง 1.92) แต่กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนลดลงจากก่อนทดลอง 0.26 คะแนน โดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 1.00$; CI -2.36 ถึง 1.85) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนมากกว่า 0.19 คะแนน และแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.44$; 95%CI -2.44 ถึง 5.83)

จากผลการทดลองดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของ นางลักษณ์ โดบ์ณลือภพ (2539) ได้ศึกษาประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่แบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียน พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้ปกครอง สามารถย่นระยะเวลาและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และการใช้สารเสพติดอื่นๆ และกุลวรรณ นาครักษ์ (2540) ได้ประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงโดยใช้แรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อเลิกบุหรี่ในนักเรียนชาย ในขั้นพร้อมจะปฏิบัติ (Ready for Action) จนถึงปฏิบัติ (Action) โดยครู ผู้ปกครองและเพื่อนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลิกบุหรี่ การให้ความรัก ความสนใจและให้กำลังใจในการเลิกบุหรี่ พบว่ากลุ่มทดลองมีความคาดหวังในความสามารถของตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (อ้างใน กุลวรรณ นาครักษ์, 2540) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลจะสามารถกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากการดูตัวแบบ การสื่อสารแล้วต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ นอกจากนี้กุลวรรณ นาครักษ์ (2540) ได้ประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงโดยใช้แรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อเลิกบุหรี่ในนักเรียนชาย ในขั้นพร้อมจะปฏิบัติ (Ready for Action) จนถึงปฏิบัติ (Action) โดยครู ผู้ปกครองและเพื่อนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลิกบุหรี่ การให้ความรัก ความสนใจและให้กำลังใจในการเลิกบุหรี่ พบว่ากลุ่มทดลองมีความคาดหวังในความสามารถของตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (อ้างใน กุลวรรณ นาครักษ์, 2540) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลจะสามารถกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากการดูตัวแบบ การสื่อสารแล้วต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ประไพศรี ช่อนกลิ่น (2530) ที่ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการควบคุมและป้องกันการใช้สารเสพติดในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม พบว่าพฤติกรรมการใช้สารเสพติดลดลงมากที่สุด โดยหยุดเสพยาสูบ 60.87 และมีการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพคือ มีการยอมรับคนอื่นและมองโลกในแง่ดี และนอกจากนี้ ยังได้ใช้แนวคิดดังกล่าว ในการบำบัดผู้ป่วยติดยาเสพติดของอารีรัตน์ พันธุ์ทอง (2535; อ้างในพิมพ์ใจ บุญยัง, 2540) ได้ประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1960) และรูปแบบการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981) ผลการวิจัยพบว่าของพยาบาลประจำตึก ทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น เช่น ความรู้ ที่ตนคิดและการปฏิบัติ ส่วนในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ จิราภรณ์ เทพหนู (2540) พบว่าการสนับสนุนของพ่อแม่ โดยเฉพาะพี่น้องหรือบุคคลอื่นในครอบครัวมีความสัมพันธ์สูงกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะทำให้เกิด

ความรู้สึกว่าไม่มีการเข้มงวด ไม่มีถูกผิด ทำให้เกิดความขัดแย้งในใจ แม้พ่อแม่จะห้ามก็ตาม ทำให้เกิดความรู้สึกอยากลองมากขึ้นและอิทธิพลจากเพื่อนมีอิทธิพลต่อการดื่มแอลกอฮอล์สูง คิดเป็น 10.64 เท่าของคนที่ไม่เชื่อเพื่อน หรือในสถานการณ์สนับสนุนของชุมชนต่อพฤติกรรม

แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีพฤติกรรมสุขภาพ หมายถึงการให้ความช่วยเหลือ ด้วยความใส่ใจ ความรัก ความผูกพัน เพื่อเป็นแรงผลักดันไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยผู้ให้อาจเป็นบุคคลหรือเครือข่ายทางสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมทั้ง 2 ระดับ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นและประคับประคอง ให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์อย่างยั่งยืน และก้าวสู่วัยที่มีวุฒิภาวะอย่างปลอดภัย และอาจเป็นกระຈกสะท้อนพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ให้เกิดความตระหนักในปัญหาและหาแนวทางในแก้ไขปัญหาคต่อไป ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรม โดยจัดประชุมสร้างความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการวิจัยให้แก่ผู้มีส่วนสำคัญในการให้การสนับสนุน (Key informant) การนำเสนอข้อมูลเรื่อง แอลกอฮอล์และผลกระทบ โดยมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น โปสเตอร์ สติกเกอร์ เอกสาร ข่าว วีซีดี เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักต่อปัญหา หลังจากนั้นจึงระดมสมอง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการคิด วิเคราะห์และวางแผนแก้ไขร่วมกัน โดยมีผล (Output) ที่เกิดขึ้นจากการประชุมดังต่อไปนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก)

- 1) ครอบครัว ปลูกฝังค่านิยมที่ดี โดยพ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดีของลูกในทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะการลดหรืองดการดื่มแอลกอฮอล์ สอดส่องดูแลพฤติกรรมของลูกด้วยความรัก สร้างแรงเสริมที่ดี
- 2) โรงเรียน สอดแทรก เรื่อง คุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกวิชาเรียน สร้างแรงเสริมในการทำมาความดี ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียนเห็นเป็นตัวอย่าง
- 3) ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้าน สอดส่องดูแล ตักเตือน เข้มงวดกับมาตรการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนโยบายและในงานบุญหรือเทศกาลของชุมชน ประชาสัมพันธ์ทุกวัน เรื่องความรู้และผลเสียของการดื่มแอลกอฮอล์
- 4) ร้านค้า มีจิตสำนึกและร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎกติกาสังคมและตามกฎหมาย เช่น ไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือไม่ขายในวัด เป็นต้น ซึ่งทุกร้านควรร่วมมือกันโดยเสมอภาค เพื่อไม่ให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ
- 5) วัด มีโครงการเรียนพุทธศาสนาและบวชสามเณรภาคฤดูร้อน เทศนาธรรมในเรื่องการใช้ชีวิตอย่างปลอดภัย เหมาะสมกับเวลาและวัย สอนวิชาพุทธศาสนาในโรงเรียนทุกวันพุธและศุกร์
- 6) กลุ่มเยาวชน วัยรุ่น จะทำหน้าที่ “เพื่อนเตือนเพื่อน” และ “เป็นตัวอย่างที่ดีให้เพื่อน ในการใช้ชีวิตอย่างมีเป้าหมายและไม่ดื่มแอลกอฮอล์”

นอกจากนี้ ยังได้นิมนต์พระครูสุนทรศีลวงษ์ เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองตูม ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่กว่า 200 ปี มาเทศนาธรรมเกี่ยวกับ “วัยรุ่นยุคใหม่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์” และ “ครอบครัวคือปราการด่านสำคัญ” ซึ่งท่านได้เมตตาให้กำลังใจ และข้อคิดจากธรรมะ รวมทั้งให้พรแก่นักเรียน ครูและผู้ปกครองในวันปีใหม่ และหลังจากนั้นได้เชิญพราหมณ์ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ และผูกข้อต่อแขนจากครู ผู้ปกครอง ให้แก่นักเรียน และได้มาผูกแขนทีมวิจัย โดยขอบคุณกับสิ่งที่ทีมวิจัยได้ให้ลูกหลาน โดยกิจกรรมดังกล่าว มีรุ่นน้องตั้งแต่ชั้นอนุบาลและรุ่นพี่มามุงดูด้วยความสนใจ ผู้ปกครองกว่าครึ่งหนึ่งมาร่วมกิจกรรม ทำให้นักเรียนซาบซึ้ง บางคนร้องไห้ในชวงมอบหัวใจ จากกระบวนการศึกษาวิจัยตามกรอบแนวคิด ผู้วิจัยได้นำเสนอทั้งกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ว่า การเสริมสร้างทักษะชีวิต ร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ อย่างไร โดยทดสอบและแปลผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังที่นำเสนอข้างต้น